

θρόνων κακῶς, κατὰ πού λέει, θαρρῶ, ὁ Εὐριπίδης, ἔτσι καὶ τὸ δικό σας Σύνταγμα τὸ βρήκατε, γιὰ νὰ σκεπάσετε σκέδια ἐθνικιστικά, δολοφονίες, τρομοκρατία, πίεση, βιζαντινιστῆρα, καταδύωξη τῆς λευτεριάς, βούτηγμα στὶς λίρες τοῦ Χαμίτη, σφαγὴς κατωμένες τάχατες ἀπ' τοὺς ἀπολυταρχικοὺς κ' ἐνοχοποίηση ἐκείνων πού σφαζόντουσαν, παράνομη ἀργυρολογία, κομιτατζήδικη τυραννία καὶ διοίκηση καὶ ἄλλα τέτια φροῦτα χίλια δυό, κι ἀπάνου ἀπ' ὅλα αὐτὰ καὶ μιὰ βουλή κοράκων, γιὰ νὰ κἀν κρὰ ἀπάνου στὰ ψοφίμια ὅπου σπέρνουνται στοῦ δολοφονικοῦ κράτους τὰ κέντρα καὶ τὰ πόκεντρα καὶ νὰ λήγῃ πῶς δὲν τρώει ντολμάδες. Ἀμ τοὺς ντολμάδες πού μαγειρεῖς ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Βουργαρία; Ἔβαν καλομαγειρεμένοι, φαίνεται. Ἀνίκανοι νὰ νοιώστε ἀπὸ λευτεριά ἐσεῖς οἱ Τούρκοι. Ἀνθρωπιστικά ἰδανικά δὲ φώτισαν ποτὲ τὸ νοῦ σας. Γεννημένοι τύραννοι κλαδοψυχοί. Προσκυνητάδες τοῦ παρὰ. Θεοὶ δίχως σπλαχνία μπρὸς στὴν ἀδύναμο, ὁλότρεμοι στὸ δυνατό μπροστά. Βάρβαροι π' ἀπὸ λόγῳ δὲν καταλαβαίνετε μὴδ' ἀπὸ θεωρία, μονάχ' ἀπὸ γροθιά.

Λοιπὸν ἐσεῖς κάνετε πὺν πού εἶναι τὸ φυσικό σας καὶ δὲ θελήσατε νὰ κοῦστε τὸ τί λέν οἱ ἄλλοι. Μὲν πού τὰ κάνετε ὅλα αὐτὰ μὲ κομπλιμέντα. Ὅστε τὰ διχατῆρα θελήσατε νὰ καταργήσατε, μὲν πού τὰ μεταβάλατε σὲ κομπὴ φυλλαδάκια. Καὶ μὲ τὸ δικό σας, μπορῶ νὰ πῶ, κοκορευτήκατε, ἀφοῦ ἡ φιλελεύθερη(!) καὶ χριστιανική(!) Εὐρώπη ἡ ἐπίσημη, τοιμουδιά δὲν ἔβγαλε μπρὸς στὶς σφαγμένες τῶν Ἀρμένιων χιλιάδες. Ἀκόμη καὶ ὁ Κλεμάνσώ, θαρρῶ, ὁ σοσιαλιστής, ὁ ἀρχηγὸς τῆς δημοκρατικῆς Γαλλίας, δὲν εἶπε τότες ἡ Γαλλία δὲν μπορεῖ νὰ ἀνκατευτῇ στὶς ὑποθέσεις φιλικῶν Κράτους καὶ περιμένει μὲ εὐμένεια τοῦ Συναγμάτου τοὺς καρπούς; Νῶ, τώρα κι ὁ Μπριάν, σοσιαλιστής κι αὐτός, θάκοιλουθῇ, λέει, τὸν προκατοχό του σ' ὅλα, ὥστε καὶ στὰ ἐξωτερικά. Εἶναι αὐτοὶ πού εἶπε ὁ Ζωρὲς πῶς εἶναι κοτζαμπάσηδων παιδιὰ καὶ κολακεύουν τὸ λαό, γιὰ νὰ τοὺς κἀν πλάτη νάβεραινε. Λοιπὸν μὲ τέτιες Κυβερνήσεις Εὐρωπαϊκές γραμμὴ τῆ δουλειά σας κ' ἐννοία σας. Δολοφονοῖ ἐσεῖς, ἡθικοὶ ἐκείνοι αὐτοῦργοι, ἀφοῦ γιὰ τὰ συμφέροντα καὶ τίς ἀντιζηλίες τοὺς δὲ σας ζητοῦν καμμιὰ ἐγγύηση γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴν τιμὴ καὶ τὴν περιουσία τῶν ἐκατομμυρίων, ὅπου ζοῦν στὸ Κράτος σας. Τέτιοι οἱ Εὐρωπαῖοι κυβερνήτες. Ἀν τὰ σοσιαλιστικά τὰ κόμματα βγάζουν καμμιὰ φωνὴ γιὰ

μας, δὲν τὸ ξέρω. Ἰσως νὰ μὴ μάς ξέρουνε, νὰ μάς ἔχουνε γιὰ βάρβαρους Ἀφρικανούς, ἀφοῦ κ' ἐμεῖς ἐκείνους δὲν τοὺς ξέρουμε ὅστε ζητοῦμε τὴ βοήθειά τους, μόνε ἐπικαλούμαστε τὸν Τσάρρ καὶ τὸ Γουλιέλμο καὶ τὸ Γρίϋ καὶ κἀνα Μάξ Νορδάου.

Μ' ἂν ἡ Εὐρώπη σας χαϊδεύει, δὲ θὰ σας ὦρε λήση καὶ τολύ. Κάνετε τὸ λογαριασμὸ χωρὶς τὸν ξενοδόχο. Καὶ ξενοδόχος εἴμαστε ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ἀρμένιοι, οἱ Ἀρβανίτες κ' οἱ Ἀράβηδες κ' οἱ ἀποδέλοιποι. Ὅλοι αὐτοὶ θάρχισουν τῆς Τουρκίας σας τὸ ροκνίμα, καθὼς τὰ πᾶτε. Ἀφίνοντας τοὺς ἄλλους, ἀκούσατε νὰ σας κουβεντιάσω γιὰ τοὺς Ἕλληνες ἐμὰς πού κατοικοῦμε στὴν Τουρκία καὶ νὰ τὰ πῶ ὅς' ἀπ' τὰ δόντια, νὰ τὰ ξέρετε καλά.

Ἐμεῖς εἴμαστε Ἕλληνες ἢ καὶ Ρωμιοί, ἂν ἀγαπάτε. Ὁσμανλῆδες οὐτε εἴμαστε ποτέ, οὐτε θὰ γίνουμε. Δὲν μπορεῖτε νὰ μάς δώσατε τὸν ὄνομά σας. Οἱ Ρωμιοὶ μάς ἔδωσαν, ἐλήθηα, τὸ δικό τους, μὰ κείνοι σὺν πῶς ἐπιτήδειοι ἀπὸ σας εἴτανε στὴν πολιτικὴ τους. Καὶ ἂν κανένας μάς ἀκούεται νὰ λήγῃ ἢ νὰ γράφῃ «οἱ Ὁθωμανοὶ Ἕλληνες», βεβαιωθῇτε πῶς τὸ κάνει μὲ τὸ ζόρι, γιὰ νὰ σας ἡμερίψῃ, καὶ σιχαίνεται τὸ ὄνομα πού λέει. Ὁθωμανοὶ Ἕλληνες δὲ θὰ πῇ τίποτε. Εἶναι τραγίλαφος. Δὲν μπορεῖτε νὰ μάς ὀνομάσατε ἔτσι. Πολὺ λιγώτερο μπορεῖτε νὰ μάς τυρκέψετε. Θέλετε νὰ σας ἐλληνίσουμε ἐμεῖς; Δὲν τὸ θέλετε. Λοιπὸν ἐμὰς γιὰτί μάς βιάζεστε νάλλὰξομε ψυχὴ; Ἰσότητα εἶν' αὕτη, αἰζάνομα, καὶ Σύνταγμα ἢ τυραννία; Μὰ θὰ πῇτε δὲ θέλετε αὐτό, παρὰ μόνον νὰ δώσατε ἐνότητα στὸ Κράτος μὲ τούρκικη γλῶσσα, τούρκικη ἐκπαίδευση, τούρκικα φρονήματα, τούρκικη ὑπεροχή. Ἀμ ἡ ἰσότητα τί γίνεται; Δὲν εἶναι τυραννία νὰ πιέζετε τοὺς ἄλλους νὰ παρνοῦνται τὰ δικὰ τους; Καὶ γιὰτί ὅχι ἑλληνικά ὅλα αὐτὰ, γιὰ νὰ ἔχουμε καλύτερη ἐνότητα; Γιατί δὲν τὸ θέτε. Ἐ, κ' ἐμεῖς δὲ θέμε τὰ δικὰ σας. Ἰσότητα δὲν εἶπατε καὶ λευτεριά; Λοιπὸν ἡ λύση εἶναι μιὰ, σύμφωνη μὲ τὸ δικό, μὲ τίς νέες ἰδέες, πού καθὼς λέτε ἀντιπροσωπεύετε, μὲ τὸ σοσιαλισμό. Ὁ Robert Blatchford ἔγραψ' ἕνα βιβλίο πού ἐπιγράφεται: Britain for the British. Τὸ ἴδιο λέμε κ' ἐμεῖς: Οἱ χώρες αὐτές τοῦ Κράτους σας γιὰ τοὺς κατοίκους των. Κ' ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι εἶναι Τούρκοι, Ἕλληνες κλπ., καὶ τὸ Κράτος θὰ εἶναι Τουρκοελληνο— κλπ. Ὅλα τὰ ἔθνη λοιπὸν συγκυρίαρχα, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ τους. Κ' οἱ γλῶσσες τους καὶ τὰ σχολειὰ τους καὶ οἱ

στρατοὶ τους μὲ τὰ ἴδια δικαιώματα. Καὶ ἡ δικαιοσύνη μιὰ. Αὐτὰ δὲ λέει, μοῦ φαίνεται, κι ὁ φίλος μάς Σανδάρης; Κι ὥστόσο ἐκείνον τὸν κολακεύετε, ἀλλὰ τοὺς Ἕλληνες τοὺς κατατρίχετε. Ἐχουμε θέληση κ' οἱ Ἕλληνες καὶ νὰ τὴ σεβαστῇτε, γιὰτί ἡ θέλησή μας ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ 6—8 ἐκατομμύρια πληθυσμό. Κ' ἡ θέλησή μας εἶναι ἔξον ἀπὸ τὴν ἰσότητα στὸ Κράτος σας καὶ τὸ συμπέρασμα τῆς, δηλ. νὰ τὰ πηγαίνετε εἰρηνικά μὲ τοὺς ὁμόθετους μάς Ἑλλαδίτες. Πῶς γκαρίζετε γιὰ πόλεμο χωρὶς νὰ μάς πωτήσατε κ' ἐμὰς; Καὶ γιὰ τὴν Κρήτη γιὰτί σιζίετε τὰ ρούχα σας; Σὲ ποιὸν ἀνήκει ἡ Κρήτη, δὲν ἀνήκει στοὺς κατοίκους τῆς νὰ τὴν κάνουν ὅ,τι θέλουν; Καὶ ἡ δική μας θέληση εἶναι νὰ τὴν πᾶρῃ ἡ Ἑλλάδα. Μὰ εἴς θέτε νὰ πλαστογραφήσατε τὴ θέλησή μας καὶ ἀναγκάζετε τοὺς δικούς μας νὰ ὑπογράφουν χαρτιά ἐναντικὴ στὴν ἑνωση, ὅπως ξέρω καλὰ πῶς κάνετε στὸν τόπο μου. Εἶναι προδοτικὴ ἡ θέλησή μας; Γιὰ σας τοὺς Τούρκους μπορεῖ νᾶναι. Γιὰ μάς δὲν εἶναι, γιὰτί, σας εἴπαμε, στὴν ἰδέα μας Ἑλλάδα καὶ Τουρκία γίνονται ἕνα πρᾶμα, ἕνα Κράτος. Προδότες εἴσασ' ἐσεῖς γιὰ ὅλους μάς καὶ θέτε κρέμασμα δίπλα σ' ἐκείνους πού κρεμάσκατε. Ἀλλάξατε τὰ μυκλά σας. Ἐφκρμόσατε τὴν ἰσοπολιτεία. Διῶχτε τὴν Κρήτη, γιὰ νὰ φύγῃ ἀπὸ πᾶνους μάς ἕνας μπτελάς. Κι ἂν, ὅπως λέτε, ἀβριο ζητήσουνε καὶ τᾶλλα Ἑλληνικὰ νησιά τὸ ἴδιο, καὶ τᾶλλα νὰ τὰ διώξετε. Πουλῶσατε τὴν τὴν Αἴγυπτο κι ὅποι' ἄλλη χώρα εἶναι χιτμ' ἀμφίβολο. Δώσατε αὐτονομία στὴν Ἀρβανία, στὴν Ἀρχιπιά κι ὅπου ἄλλοι ὁ πληθυσμὸς εἶναι ἀπὸ ἕνα ἔθνος. Εἶναι θέλησή μας κι αὐτοὺς νὰ θέλῃ. Δὲ λογαριάζετε τὴ θέλησή μας τώρα, μὰ ἐννοία σας καὶ θὰ τὴ λογαριάζετε. Πιάνουμε μᾶθημα κ' ἐμεῖς ἀπὸ τὴν Κρήτη τὴ μικρὴ, πού τὴν λογαριάζετε, γιὰτ' εἶναι ἐνωμένη καὶ ὁργανωμένη. Ἀ δὲν τὸ παρκαδέσατε, ὅριστε νὰ τὴν πᾶρετε. Λοιπὸν κ' ἐμεῖς, τότε ἐκατομμύρια, θὰ ὁργανωθῶμε, δὲν μπορεῖ, καὶ θὰ ροκνίσουμε τὸ Κράτος σας, ἂν ὑποθέσουμε πῶς θὰ βασταξῇ.

Τὴν Ἑλλάδα τί τὴ φοβερίζετε; Κακώμοισοι, αὐτῇ ναι μὲ τὸ μέρος σας καὶ τὰ μυκλά σας, ὅπως τὴν κἀμανε οἱ προκομμένοι τῆς πολιτικῆς. Σας βοηθαί νὰ φιαξέτε Τουρκία ἐθνικιστική. Δὲ μάς ἐμπνέει ἐμὰς τὸ Κράτος τὸ Ἑλληνικὸ κι ἀφῆτετὲ το ἥτυχο. Μόνον ἂν μπορέσουμε νὰ τὸ βιάσουμε ἐμεῖς οἱ ἄλλοι κ' οἱ φωτισμένοι Ἑλλαδίτες, εἶναι ἱλιπιδά

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΦΥΛΑΙΔΕΣ

ΛΥΡΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Ἀνάθεμά με ἂν δὲν ἔχω ὅλη τὴν καλὴ διάθεση νὰ βρῶμαι, καθὼς ἄλλοι, καινούριες μυρουδιές καὶ φωτιὰ ξανοίματα καὶ λεβέντικα καὶ τολμηρὰ πετάματα στὰ μπουσουλίσματα τῆς μούσας τῶν ποιητικῶν νεοσσῶν μάς, νὰ βλέπω γκαζιτικές, βυρωνικές, σελλεϊκές, σοεμπορικές ὁρμές καὶ τρόπους στὰ παιδιαστικά γυμνάσματα, πού μάς σεβδίζονται γιὰ λυρικά ποιήματα ὅσα πάει καὶ δαυτέρω τὸ στερνὸν κακρό. Φαίνεται ὅμως πῶς εἶτ' ἐγὼ εἴμ' ἀνίκανος ἀποφυσικού μου νὰ συγκινηθῶ ἀπὸ τὴ λυρικὴ ποίηση, εἴτε ἡ φύση τῆς στερνῆς ἄλλαξε στὸ μεταξὺ κ' ἐγὼ δὲ μπόρεσα νὰ τὴν παρακολουθήσω. Καὶ ξεφυλλίζοντας πολλὰς φορὲς καινούριες συλλογὰς λυρικῶν ποιημάτων ἢ περιοδικὰ στοιχισμένα μὲ τέτια, κάθουμι κι ἀναρωτιόμαι: Εἶναι ἡ δὲν εἶναι πρῶτο στοιχεῖο τῆς λυρικῆς ποίησης τὸ ξέχυμα μιᾶς ψυχικῆς συγκίνησης σὲ δροσερὸ ἢ φλογερὸ, σὲ ἀπαλὸ ἢ δυνατό, σὲ ἀρελὲς ἢ ὑψηλὸ, μὰ πάντα ἀρμονικὸ

κι ἀδίαστο τραγούδι; Καὶ βρίσκεται σὲ ὅλη τὴ σύχρονη στιχοπλημύρα ἔστω καὶ στὸν κατώτερο βαθμὸ τοῦ τοῦ στοιχείου αὐτοῦ; Σαλέβει πουθενά μιὰ ἀληθινὴ συγκίνηση ψυχῆς, τρικυμίζει ἕνα φυσικὸ αἰσθημα, πετιέται πουθενά ὁ στίχος, ὅχι ξώδερμα μελωδικὸς σὺν κάπου κάπου, μὰ σφεντονισμένος δολοῦσα ἀπ' τὸν ψυχικὸ παλμό; Κι ἀπ' τὴν καρδιά τῶν νεοσσῶν αὐτῶν, πού, καθὼς πιστέω, ὅλοι βρῶσκονται στὴν πρώτη ἀνοιχτὴ τῆς ζωῆς τους, αἰστάναται κανένας νὰ σπιδοβλάει μιὰ γνήσια φλόγα ποιητικὴ, ἢ νὰ σταλάζει μιὰ ρανίδα νεανικῆς δροσιάς; Μπορεῖ νὰ μοῦ βρεῖ κανένας σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ ναχαράσματα ἔστω κ' ἕνα ποσοστὸ ἀπ' τὸ μελωδικὸ αἰσθημα πού τραγουδοῦσε ἡ ἑκλαίει μιὰ φορὰ στὸ «Ἀγνικὴμα» τοῦ Παλαμά, στὸ «Lacrimas rerum», τοῦ Πορφύρα, ἢ νὰ μοῦ δείξει μιὰ πλαστικὴ μπόρεση, πού νὰ δύναται νὰ εἰκονίσει τὴ ζωὴ ὅς' εἶναι κ' ἔτσι τεχνητὰ κάπως, καθὼς τὸ κάνουν τὰ «Τραγούδια τοῦ χωριοῦ» τοῦ Δροσίνη; Κάθε ἐμμετρὴ φλυαρία κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ τεχνικὸ ἐπίπεδο δὲν τὸ πιστέω νὰ μπορεῖ νὰ εἰπωθεῖ ποίηση καὶ νὰ ξιζέει ἡ προσπάθεια τὴν προσοχή. Πῶς ἡ στιχοπυγικὴ εὐκολία μερικῶν παιδιῶν μπορεῖ μ' ἕνα ὀρίμασμα τοῦ νοῦ καὶ τοῦ αἰσθηματός τους νὰ μάς

παρουσιάσει αὐριο ἀξιόλογους ποιητές, δὲ σκέφτηκα νὰ τῆρηθῶ, καθὼς καὶ δὲ θέλω νὰ κηρύξω τὴν ἀπογοήτεψη τῶν νέων. Μὰ ἀντὶς νὰ τοὺς χαρίζω μὲ τόση εὐκολία τὸν ὄνομα τοῦ ποιητῆ, νομίζω θάξιζε καλλίτερα γιὰ τὸ καλὸ τους νὰ πατηξίσαμε νὰ τοὺς βδηγήσουμε περσότερο στὸ δύσκολο δρόμο μὲ ἀγάπη βέβαια, μὰ καὶ μὲ εὐλαβία μαζὶ, ὅπως καὶ τὰ παιτεῖ ἡ εὐλαβία καὶ τιμωρία τῆς τέχνης.

Κ' ἐγὼ καθάλλο θέλω παρὰ νὰπογοητέω τὸν κ. Νίκο Σαντορινιά γιὰ τὰ «Ἀγριοπούλουδα» του. Γιατί ποῖς; Μπορεῖ νὰ μοῦ ἐγγυηθεῖ πῶς ὁ σημερινὸς πρωτάτος τραγουδιστής δὲ μπορεῖ ἀβριο νὰ ξεφανερθεῖ ἕνας ἀξίος ποιητής; Ὅμως τὰ στιχοπυγήματα, πού παρουσιάζει μὲ τὸν τωρινὸν τοῦ τόμο, μοῦ φαίνονται γυμνάσματα καὶ μοναχὰ γυμνάσματα, πού πρῶτα ἀπ' ὅλα δὲν ἀξίζουν νὰ τυπωθοῦν. Διαλέγω ἕνα ἀπ' τὰ πιὸ τέλεια.

ΜΟΛΥΒΟΣ

Βιγλάει τὸ κάστρο ξέθωρο καὶ στοῦ βουνοῦ τὴν ῥάχη τ' ἄσπρα σπατάκια τοῦ χωριοῦ, κατρακυλοῦν στὰ πλάγια καὶ σταματᾶνε σύρριζα στοὺς βράχους πού μονάχοι

νά κουνηθῇ. Καί μετρηταί τὴν ὥρ' αὐτὴ κάποια ἰδέα. Προτείνω—ἔχι βεβχία σ' ἰσῆς—ἀντὶ νὰ περιμένουμε νὰ στείλουν βουλευτάδες, πούναι ἐπικίνδυνον, νὰρθοῦνε τῶρ' ἀμέσως· ἰδωπέρκ μερικὲς χιλιάδες ὠπλισμένοι Κρητικοί, νὰ βάλουνε τὸ Ράλλη, π' ὄνειρεύετ' ἐκλογές κι ἄρῃσε τὰ σπουδῆα ἐς αἶθριον, νὰ συγκαλέσῃ τὴ χειρότερη ἀπὸ σῆς προδότρα τὴν Ἑλληνικὴ Βουλὴ, καί νὰ τὴ ζώσουνε, σὰ μαζευτῇ, γιὰ νὰ τὴν ἀναγκάσουν νὰ ψηφίσῃ κείνα πού χρειάζονται, γιὰ νὰ σωθῇ μὲ τὸ Ἑλληνικὸ μαζί καί τὸ δικό σῆς Κράτος. Ἄν προλάβῃς ἰσέεις κι ἀλλὰζετε μυκλά, πού δὲν τὸ πολυπιστεύω, τιμὴ σῆς θάναί. Λοιπὸν κελή σῆς φώτιση καί τὰ ξαναλέμε. Μονάχα τελευταίῃς ἤθελα νὰ σῆς ἀναφέρω σχετικὰ μὲ τὸν πόλεμον πού καταπιεστήκατε κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ κάποιο ἀρχαῖο ἐπίγραμμα, γιὰ νὰ τῶχτε στὸ νοῦ σῆς. Μιλάει τὸ κλῆμα στὸν τράγο πού τὸ τρώει:

Κ' ἦν με φάγῃς ἐπὶ ρίζαν, ὅμως δέ τι κακοπορήσω, ὅσον ἐπισπείται σοι, τράγε, θυμίνω.

Γειά σας
ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ

Υ. Γ. Ἄν θέλετε τὸ ἀληθινὸ μου ὄνομα, ζῆ-
τατε το ἀπ' τὴν ἐφημερίδα. Ὁ ἴδιος

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ

14

Τὸ καλοκαίρι γιοσεμὰ καί τὸ χειμῶνα γιοῦλια.
Ὁ στίχος μου βουίζει σὰ μέλισσα, καί δὲν
μπορῶ νὰ τὴν ταρτάσω μ' ἄλλον, ὅσα κι ἂν ἔκαμα.
Ἡ μοῖρα του εἶτανε νὰ γεννηθῇ καί νὰ πεθάνῃ,
μόνος.

15

Μεγάλος Ἀλέξανδρος. Μεγάλος Ναπολέοντας.
Μεθάνε τὴ φαντασία μου. Μὰ τὸ λογικὸ μου; ἡ
Ρώμη τὸ ἱκανοποιεῖ. Ἡ Αἴθνα τῶν περσικῶν πό-
λεμων μεθ' τὴ φαντασία μου, ἱκανοποιεῖ καί τὸ λο-
γικὸ μου. Βάσιγκτον καί Γαριβόλδης. Ἡρώες ἄν-
θρωποι. Ἀγνάντια στοὺς ἥρωες τοὺς ἄλλους, τοὺς
ἀπάνου, τοὺς ὑπεράνθρωπους. Μὲ συγκινεῖν οἱ ἄν-
θρωποι σὰν πὺρ πολὺ.

16

Ἀλήθεια· ὁ Βαλαωρίτης. Ὅποιος πρωτοδικ-

*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ πρὸ οὐλλο 311.

μέρα καί νύχτα χαίρουνται τὰ πελοπόννησά μῆγία.

Οἱ χαρναγὲς χρυσάφουνε τῆς ἐκκλησιᾶς τὸ θόλο
κ' οἱ δρόμοι πού μυρίζουνε τόσῳ γλυκὰ τὰ βράδια
ξετύλιχται καὶ φιδωτοὶ ξεβγαίνουν πρὸς τὸ μῶλο
τοῦ λιμανιοῦ κ' οἱ θαλασσινὲς ξεσέριουν τὰ χοχλάδια

Καί βλ..γλάκ..βλ..γλάκ χαρναπὰ σαλπάρει μιά μπρα-
τάρα
οἱ φλόκοι ἀνεμοδέρνουνε, κ' ἡ μπούμα ἀλαφροτίζει,
γεμίζουμε μιά τ' ἄρμενα κι ἀπάνω στὸν ἀγέρα
γέροντας πρὸς τὴ θάλασσα στὸ πέλαγος πλωρίζει.

II

Ἀγνάντια ξεπροβάλανε δμάδι οἱ ψυροπούλες
μὲ τὰ βαμμένα τὰ παντὰ τὰ δίχτυα τὰ λερά
κι ἀπὸ τὸ μῶλο πρόσχαρες κινήσαν οἱ βερκανόλες
βούτηξε ὁ ἥλιος...χρυσάσαν τὰ σέβασμα νερά.

Καί νά... τὰ ψάρια χρυσάφια γεμίσαν τὰ παντέρια
τὰ κ' υβελῶν ξεπλόττα, βρεμένα τὰ παιδιὰ
διαρμίζονε τίς ἀρματωμένες τὰ ροζιασμένα χέρια
καί σὴν κουβέρτα ἀπλώνουνε κουλούρες τὰ σνοινιά.

δάση τὸ Σολωμὸ καί μπῆ στὸ νόημά του, τὸν ξεχνᾷ
τὸ Βαλαωρίτη. Ὑστερα ὠρμάζει ὁ νοῦς, τὸν ξανα-
διαδάζεις τὸ Βαλαωρίτη καί βλέπεις πὺς δὲν τὸν
κάνει περιττὸν ὁ Σολωμὸς· τοῦ βρίσκεις ὅτι στὸν
ἄλλο δὲ βρίσκεις: τὴν ποίησιν τῆς λεπτομέρειας κ'
ἓνα ζωγραφικὸ πραγματισμό, πού ὅσο κι ἂν εἶναι
ἀσυγ'ριστος, σ' ἀδράχνει, μὲ τὸ γερὸ του τόνο. Τόνη
βάζεις παράπλευρα τοῦ μεγάλου, στὴ θέση πού τοῦ
ἀξίζει. Σὲ γνωρίζει στενὰ μὲ χίλια καθέκαστα τῆς
φύσης καί τῆς γλώσσας. Ἡ Ἀποκάλυψη μέσα στὸ
«Διάκω» του. Τὸ «Ξερριζωμένο δέντρο». Ποιήματα
γιομάτα χραχτήρα καί ἀξία βαθιὰ νὰ συγκινή-
σουν, κι ἀξέχαστα νὰ μένουν.

17

Πρέπει νὰ ξεχωρίσουμε τὸν ἱστορικό, τὸν καλλι-
τεχνικό, τὸν εὐρωπαϊκὸ ρωμαντισμὸ πού γέννησε
ὄρατα καί μεγάλα ἔργα, ἀπὸ τὸ ρωμαντισμὸ τὸν
πολιτικὸ, τὸν κοινωνικὸ, τὸ διανοητικὸ, τὸ νεοελλη-
νικὸ, πού σὲ κάνει νὰ χάνῃς τὸ αἶσθημα τοῦ πραγ-
ματικοῦ, νὰ βλέπῃς πράσιν' ἄλογα, καί νὰ χτίζῃς
ἀεροφούσκωτα παλάτια σὲ σύγνεφ' ἀπάου ψέματα.
Ρωμαντισμὸς καί ρωμαντισμός, μιά ἰδέα καί μιά δύ-
ναμη μὲ δυὸ πρόσωπα. Τὸ ἓνα κόρη. Τὸ ἄλλο
στρίγγλας.

18

Τὸ Εἰκοσιένα. Ἐχομε ὡς τὴν ὥρα τὴν ἱστο-
ρία του; Φοδᾶμαι πὺς ἔχι. Τὴ μυθολογία του; φο-
δᾶμαι πὺς νά!

19

Περιφρονέσας τοὺς πολιτικούς. Ἄδικο εἶχα.
Ὅσο σπουδάζω γύρω στοὺς φυσικοὺς νόμους, τόσο
στοχάζομαι πὺς πρέπει νὰ τοὺς τιμῶ καί τοὺς
πολιτικούς. Ἡ πολιτικὴ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ
ἡ ἰδέα πού ἐφαρμόζει τὸ νόμο τὸ μεγάλο τῆς «κυ-
ριαρχίας τοῦ δυνατότερου» μὲ τὰ μέσα ἡ τῆς ἀπο-
μείωσης ἡ τοῦ ἀφανισμοῦ πού λειτουργοῦνε παντοῦ,
καί πρῶτ' ἀπ' ὅλα στὴν ἱστορία. «Ἡ πολιτικὴ τῆς
φύσης», ὅρος τῶν κοινωνιολόγων. Καί τὰ φυσικὰ
πολιτεύονται σὰν τὸ Βίσμαρκ καί σὰν τὸν Πλα-
τούτα.

20

Στὴν Τέχνη, ὁ ἀριστος τρόπος γιὰ νὰ γεννᾷς

καινούρια ἔργα εἶναι νὰ ξεχνᾷς τὰ παλιά. Αὐτὸ
κάνω. Ἄν ἐξακολουθοῦσα νὰ τὰ θυμᾶμαι τὰ γεννη-
μένα καί τὰ τελειωμένα μου, δὲ θὰ μοῦ ἀπόμεινε
καίρὸς καί καρδιά γιὰ νὰ καταπιασθῶ τὰ νέα.

21

Ἀμέσως ἀπὸ τὴν αὐγὴ τῆς μεγάλης Ἑλληνι-
κῆς ποίησης βλέπουμε τὰ δυὸ χειροποίητα τὰ

ματὰ τοῦ χαρμῶν τοῦ λειτουργῶν τῆς Τέχνης σὲ
δυὸ μεγάλες οἰκογένειες. Ἀπ' ἐδῶ οἱ ἰδεολόγοι, οἱ
πραγματολόγοι ἀπ' ἐκεῖ. Ὁμηρος ἀπ' ἐδῶ. Ἡσίο-
δος ἀπὸ κεῖ. Ὁ πρῶτος, ὁ μέγας ἰδανιστής. Ὁ
δεύτερος, ὁ μέγας πραγματιστής. Ὁ Ὁμηρος,
μαζί, σιμὰ καί μακρὰ μᾶς. Ὁ δεύτερος, σὰν πὺρ
κοντὰ σ' ἐμᾶς. Γιὰ κείνον πού δὲ διαβάσει τίποτε
ἄλλο ἀπὸ γαλλικὰ ρομάντσα, θάλεγα: Ὁ Ὁμηρος
σὰν ἓνα ρομάντσο τῆς Σάντης.—Horror!—Ὁ
Ἡσίοδος σὰν ἓνα διήγημα τοῦ Μωπασσάν.—Φρίκη!
—Ὁ πρῶτος σὰν ἓνα ποίημα τοῦ Οὐγκώ. Ὁ δεύ-
τερος σὰν ἓνα ποίημα τοῦ Leconte de Lisle. Μὰ
δὲν εἶναι ἁμαρτία τέτοιαις λογῆς συγκριτικὰ παιγνί-
δια τῶν ἱερῶν μὲ τὰ κοσμικὰ;

22

Ἡ φιλοσοφικὴ ποίηση, ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Ἡσίο-
δου. Στὸ βίον δὲ θυμᾶμαι πὺς τίνος φιλόσοφου, ση-
μειώνει ὁ Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσέας: Πρῶτος φι-
λοσόφησε στὰ ποιήματά του ὁ Ἡσίοδος.

23

Ὁ Pierre Lasserre ὁ νέος συγγραφέας τοῦ
πολύκροτου βιβλίου γιὰ τὸ γαλλικὸ ρωμαντισμὸ.
Δυνατὸς πολεμιστής. Φοδᾶται πὺς ἔκαμε κακὸν ὁ
ὕψωμας τοῦ φιλολογικοῦ νοῦ σὲ νοῦ πού δίνει μα-
θήματα τοῦ κόσμου καί πού σέρνει τὸ χορὸ τῶν
ἰδεῶν. Οὐγκώ, Μισελέ, Λαμαρτίνος, τὴν ψευτίσανε
τὴν ἱστορία ἔσα ἔσα γιατί εἶχανε τὴ δύναμη νὰ τὰ
ψευτίζουν τὰ πράματα μὲ τὰ μεγαλόπρεπα καί μὲ
τὰ ἔμποφα λόγια τους. Στὸν αἶθνα τοῦ Ρακίνα οἱ
ποιητὲς καί οἱ λογογράφοι, λιγότερο ἀπαιτητικοί
ζούσανε μετριοφρονέστερα σὲ στενότερους κύκλους,
μὰ καί γιὰ τοῦτο ταρταριστότερα μὲ τὸν προσωρισμὸ
τους.—Μπορεῖ. Μὰ σὲ καιρὸ πού οἱ κύκλοι ὅλοι
στέκονται ἀδειανοὶ ἀπὸ τρέψη, ἀπὸ εἰλικρίνεια, ἀπὸ
ἐνέργεια· σὲ καιρὸ πού κυβερνήτες, ἐπιστήμονες, καί
οἱ λογῆς σοφοὶ καί διαδοσμένοι, εἶναι ἡ ἀρνητικὴ

ΒΛΑΔΜΙΚΟ

Πὲς τῆς Κυρᾶς σου τὰ σκαλιὰ πουργὸ νὰ μὴ σὲ βάνει
νὰ σφουγγαρίζεις, Χιῶτισσα, ψηλανασκουμπωμένη
τὴ καθὼς σκύβεις τραγανὴ καί ροδοπυρρωμένη
στ' ἀντικρινὸ τὸ κατηλιὸ τὰ κάνουνε βεράνι.

Καί τέλος ὁ κ. Νίκος Σαντορινιὸς ἐς μὴ βια-
στεῖ νὰ τυπώσῃ τὴ δεύτερη συλλογὴ του. Πὺς τύ-
πωσα ἐγὼ δυὸ τέτιες μὲ στίχους παραπολὺ χαϊρότε-
ρους ἀπ' τοὺς δικούς του, δὲν εἶναι ἀνάγκη, θυμό-
ντας ἀπὸ τὰ λόγια μου, νὰ μοῦ τὸ θυμίσαι.

*

Τὸ ζωντανόχαρο αἶσθημα τοῦ κ. Ρήγα Γκόλφιν
ἐλάβα ἀφαιρῆ νὰ τὸ τονίσω προτίτερα σ' αὐτὲς τίς
στήλες, μιλούντες γιὰ ἓνα δράμα του. Ὁ ποιητὴς
τῶν «Τραχυοιδιῶν» τοῦ Ἀπρίλην νομίζω νάναί μιά
ἐφύτ λυρικὴ ἀνώτερη ἀπὸ δραματικὴ. Ἡ τελευ-
ταία λυρικὴ του συλλογὴ δείχνει πὺς ὁ κ. Ρήγας
Γκόλφινς αὐτὴ μὲ μιά στιχυρικήν δεξιότητα συχνά,
ἂν ἔχι πάντα, μιά ἀρκετὴ μελωδικότητα πολλὰς
φορὲς, καθὼς καί μιά αἰσθητικὴ καὶ γνώση τῆς γα-
ματικῆς τῆς δημοτικῆς γλώσσας, ἔχει κ' ἓνα αἰ-

Κάπιο αἶσθημα ζωγραφικὸ μπορεῖ νὰ πει κα-
νένας δὲν τοῦ λείπει καί πρῶτα ἀπ' ὅλα μὲ ὅλο τὸ
μότο ἀπὸ τὸ Δάντε, πού μᾶς τρομάζει στὸ ξωφύλλο,
τὰ νοήματα τοῦ κ. Σαντορινιῶ (μιά κλαστικὴ ἐξ-
αίρεση στοὺς σημερινούς νέους) εἶναι ἀρκετὰ κα-
θάρια, καθὼς κ' οἱ εἰκόνες, πού παρτάζει νὰ μᾶς
ζωγραφίσῃ, δὲ φαίνεται νὰ κρύβουν μυστικὰ νοή-
ματα. Μὰ τοῦτο πάλι δὲν ἀρκεῖ. Ὁ νεαρός, καθὼς
τὸν φαντάζομαι, ποιητὴς δὲ γυμνάστηκε καλὰ ἀ-
κόμα στὴ ζωγραφίαν. Τὸ ἀδρὸ καί χαρακτηριστικὸ
τοῦ λείπει τόσῳ ἀπ' τὴ γρηκὴ ὅσο κι ἀπ' τὸ σχῆμα
καί τὸ χρώμα. Ἐνα μαθητὰ πὺς βάζει το στενὸ
δ Γρουπάρης μὲ τὴ λέξη, ὅπου ζωγραφίζει, δὲ θὰ
τὸν ἐβλάβε, νομίζω, καθὼς καί δὲν πιστεύω νάχανε
ἂν ἤθελε νὰ διδάχτῃ ἀπ' τὸν Παλαμά κι ἀπ' τὸν
Πόρφυρα πὺς δίδονται ὀργανικὰ μορφὴ καί νόημα
σὲ μικρὰ ποιήματα, πὺς ὁ τελευταῖος στίχος ἔρχε-
ται νὰ κλείσῃ πάντα ζωηρὰ καί νὰ φωτίσῃ τὴν εἰ-
κόνα κι ὅχι νὰ δυνάττει καί νὰ σκορπίσῃ τὴν ἐντύ-
πωση, ὅπως γίνεται στὸν κ. Σαντορινιό, ἡ κάνε
ἂς πάσκιζε νὰ δίνει σ' ὅλες τίς ἐμπνεύσεις του τὴ
μετρητὴ καί τὴν ἐκφραση πού ἔχει τὸ παρακάτω δικό
του τετράστιχο, τὸ Βλάμικο, καθὼς τὸ λέει:

στοιχεῖα, ἢ μηδενικά, μόνος ἐγγυητής γιὰ τὴν ἀλήθεια μᾶς ἀπομένει ὁ λειτουργὸς τοῦ ἐντεχνου λόγου, μὲ τὸν πῶς φωτισμένο νοῦ του, μὲ τὴν ἰδέα, μὲ τὴν εἰλικρίνεια, μὲ τὸ ρυθμὸ, πῶς μπάζοντάς τονε στὰ λόγια του, σὰ νὰ μᾶς λέγῃ πῶς πρέπει σὲ δλα νᾶμπῃ.

24

Πάντα μὲ συγκινεῖ τᾶχαλμα τοῦ Μπάβρον ἐκεῖ στημένο, στὸ Ζάππειο. Ἐδῶ τὸ περιγελάσαν οἱ γνωστικοί. Ὁ Μπάβρον τοὺς φάνηκε θεατρικὰ παραστημένος. Μὰ θεατρίνος, εἶτανε καὶ πολὺ. Ἡ Ἑλλάδα, σὺν παραμύθια, εἶπανε. Μάλιστα. Ἡ τροφὸς τῶν ἔθνων. Ὁ σκλάβος ἀπὸ πίσω, ἀριστοτέλεια. Τόνα θέλανε μὲ ἀλυσίδες, μὲ φουστάνελλες, μὲ τουζλούκια, μὲ φέσι, μὲ δὲν ξέρω τί. Κ' εἶναι ὁλόγυμνος. Καὶ κατὶ παραπάνω ἀπὸ σκλάβος. Ἰδία ἢ σκλαβιά. Ὅμως ἀκούει, ἀντιτάσσεται. Ἐτοιμος νὰ φρυμάξῃ σὺν ἄλλοι.

25

Ὡς πρὸς τὴ λέξη παροήγηση. Θὰ ἔπρεπε νὰ σημειωθῇ καὶ πλατὺ νὰ δειχθῇ ὁ κοινὸς τρόπος πῶς νοιώθουνε τίς λέξεις οἱ δασκάλοι καὶ οἱ ἀναθρεμμένοι δασκαλικά, καθὼς καὶ οἱ πεζοὶ ἀπὸ τὸ φυσικὸ τους, πῶς δὲν ἔχουνε φαντασία, αἰσθημα, τίποτε. Τίς νοιώθουνε τίς λέξεις σὺν ἀποκρυσταλλωμένες καὶ σὺν ἀκίνητες. Πρέπει νὰρθῇ ὁ ποιητὴς γιὰ νὰ δειξῇ ὅλη τὴν ἐλαστικότητα καὶ τὴν ἐκκίνησι καὶ τὴν ἐκφραστικότητα τῶν ὀνομάτων πῶς ζοῦνε, κάθε φορά πῶς μεταχειρίζεται τὰ πῶς ταπεινὰ λόγια μὲ τὰ πῶς διαλεχτὰ νοήματα.

26

Ὁ Ἀφωρισμένος, τὸ πρῶτο ποίημα πῶς μᾶς φανέρωσε τὸ Ἀλμπέρ Πορφύρα. Ἀφοῦ μᾶς ξάφνισε, πέρασε σὺν ἀγνώριστο. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ σύντομο τραγῳδὶ τὸ κακογνωρισμένο ἀνταμώνονται ἡ φαντασία καὶ ἡ καρδιά πῶς πολὺ ἀρμονικὰ καὶ ἀπ' ἑπὶ γίνεται τοῦτο στὸ «Χάρος καὶ τὸ Πικιδάκι» τοῦ Ἰουλίου Τυπάλδου, καθὼς μᾶς λέει ὁ Βράζιλας Ἀρμένης.

27

Ἀπὸ τί ὑποφέρω, μπορεῖ κάποτε νὰ μαθευθῇ.

σθημα τοῦ ζωντανοῦ καὶ μιὰ ποιητικὴ ἰδέα. Μὰ καὶ τὰ δυὸ τὰ στερεὰ, σὺν ἀγῶνα τους νὰ βροῦν τὴν τεχνικὴ τους ἐκφραση καὶ νὰ μετουσιωθοῦν σὲ ὁμορφιά, δὲ μποροῦν νὰ νικήσουν. Ἡ ἰδέα, ὅπου ζητάει νὰ πάρει κάποια σωματικότητα, χάνεται εὐκολὰ σὲ ἀσάφεια καὶ σκορπᾷ σὲ ἀοριστία, τὸ αἰσθημα ξεπέφτει πολὺ γρήγορα στὸ διάχυμα καὶ γλυστράει καὶ ἀπλώνεται στὴ ρητορική, τὸν ἀντίποδα τῆς ποιήσεως δταν τὸ ἐλάχιστο δὲ συνοδεύεται ἀπὸ μιὰ ὀρμητὴς φαντασίας, μιὰ δύναμη ἰδέας καὶ μιὰ ξεχωριστὴ εὐγλωτία. Ὅχι μόνον στοὺς περίσιους ἑρωτικούς στίχους τῶν «Τραγουδιῶν τοῦ Ἀπρίλη», πῶς μιὰ ἀθάνατη δύναμη στὸ δρόμο τους πρὸς τὸ τυπογραφεῖο δὲ θὰ ζήμιωνε τὸν ποιητὴ τους, ὅχι μόνον στὰλληγορικὰ ἰδεάσματα τοῦ Ἡολεμιστῆ, στερεωμένα ἀπὸ πολλὴ ποιητικὴ πνοὴ καὶ ἀξία, μὰ καὶ στὰ καλύτερα ἀκόμα δείγματα τῆς ποιητικῆς ἱκανότητος τοῦ κ. Ρήγα Γκόλφη, σὰ λ. χ. τὸ *Βελούχι*, τὰ *Νιάτα*, ἡ *Λευτεριά*, τὸ *Παρακάλι*, κυριαρχοῦν τὰρ-νητικὰ ποιητικὰ στοιχεῖα, πῶς εἶπα παραπάνω. Γιὰ μιὰ στιγμή σὰ νὰ βρῶνται ὁ τραγουδιστὴς τὸ γνήσιον ποιητικὸ τόνο, μὰ πολὺ γλήγορα τὸν χάνει καὶ ξεπέφτει στὸ ρητορικὸ πλατυασμὸ, ἔναντι πλατυασμὸ μὲ κρύα ἰδεάσματα καὶ ὅχι μὲ θερμὴ τῆς

Γιατί καὶ πῶς ὑποφέρω ἔτσι, δὲ θὰ τὸ μάθῃ—μοῦ φαίνεται—κανεῖς.

28

Ὁ Ἐμερσον ξεχωρίζει στὴ μελέτῃ του, γιὰ τὸ Montaigne, νομίζω, τὸ νοῦ τὸ δημιουργικὸ σὲ δυὸ μεγάλες φάμελίες. Σὲ κείνους πῶς βλέπουνε κατὰ τί διαφέρουν τὰντικείμενα καὶ πῶς τὰ χωρίζουν. Καὶ σὲ κείνους πῶς βλέπουνε κατὰ τί μοιάζουν τὰντικείμενα, καὶ πῶς τὰ συνταυριάζουν. Οἱ πρῶτοι εἶναι τὰ ταλέντα. Οἱ δεῦτεροι τὰ πτενία. Ἐγὼ δὲν εἶδα καὶ ὡς τὴν ὥρα νοῦ ἀπ' ἀκρῇ σ' ἀκρῇ ἐνωτικὸ πῶς νὰ γυρεύῃ δλα νὰ τὰ συνταυριάζῃ σὺν τὸν Οὐίτμαν, τὸν ποιητὴ τῆς ἀμερικανικῆς δημοκρατίας.

29

«Τί ὦραία ἡ θάλασσα!» ξεφώνιζε ἡ χοντρονοικοκυρά, ἀγναντεύοντάς τὴν ἀπὸ τὰκρογιάλι. Κ' ὕστερα σὲ λιγάνι, μὲ τοὺς πρῶτους ἤχους τῆς στρατιωτικῆς μπάντας: «Τί ὦραία ἡ μουσική!» Τὴ γελούσα ἀπὸ μέσα μου. Γιατί; Μπορεῖ νὰχῶ ἄδικο. Μερικὰ πράγματα ὅσο καὶ ἂν εἶναι κοινὰ, ἄλλο τόσο εἶναι καὶ πάντα νέα. Κοινὰ καὶ τὰ ξεφωνητὰ γιὰ κείνα. Δύσκολο νὰ μυριστηῇ τὸ ρόδο καὶ νὰ μὴ ξεφωνήσῃ ἀπὸ χαρὰ. Τὸ ἴδιο ἂν εἶσαι ἀνθρώπινος, τὸ ἴδιο ἂν εἶσαι Σαξίπῆρος.

30

Διάβασα κάποιον βιβλίο, καὶ πίστεψα πῶς εἶμαι σοφός. Διαβάζω τώρα πῶς πολλὰ καὶ ὅσο διαβάζω τόσο πῶς πολὺ καταλαβαίνω τὴν ἀσοφία μου. Ἄν τὸ εἶπε ἄλλος, δὲν πειράζει νὰ τὸ ξαναπῶ κ' ἐγώ. Ἐγὼ δὲν κυνηγῶ τὴ λεγόμενη πρωτοτυπία.

31

Ἐδῶ καὶ λίγες μέρες μὲ ἀπάντησε κάποιος κάποιος καλοθερεμένος κύριος, ἀπὸ τοὺς λεγόμενους μορφωμένους. Ἀπὸ μεγάλη του συγκατάδεση πρὸς ἐμένα καὶ γιὰ νὰ βοηθήσῃ καὶ τὴ δική μου τὴ μόρφωση, ἄρχισε νὰ μοῦ διηγῆται, μὲ τίς λεπτομέρειες ὅλες, τὴν ὑπόθεση τοῦ Ἀμλέτου. Τοῦ Ἀμλέτου ὅχι τοῦ καθεαυτοῦ, τοῦ Σαξίπῆρος, μὰ τοῦ Ἀμλέτου ἀπὸ τὸ μελόδραμα τοῦ γάλλου Ἡωμά, νομίζω. Γιὰ τὸν πρῶτο, μήτε ἰδέα. Καὶ διασκεδάζει καὶ μὲ διασκεδάζει. Ἰσα ἴσα.

ΠΑΡΑΚΑΛΙ

Τὴ νύχτα νύχτα τὴ βαθειὰ μὴν παίζεις τὸ καλάμι. Γινομῶζει ὁ λόγος στέναγμα, γινομῶζει παραπόνι, γινομῶζει ἡ στράτα οὐλο ἀπ' ἀχόης καὶ τὸ καλὸ βι γύρα.

Καὶ γὰρ τ' ἀκούω ἀχόρταγα καὶ λαρωμὸ δὲν ἔχω, μὲ κρούει ὁ πόθος σὺγκορη καὶ μέσα μου δλα τρέβουν.

Καὶ γὰρ ἡ ψυχὴ μου ἀφίνει με καὶ ῥεχίται μὲ τὰ σένα, γιὰ δάκρι στᾶζει μου ἡ καρδιά, γιὰ πνίγει με ἕνα κλάμ.

Μόνος ἀλάργα ἂ βρῶνται μὰ καὶ δὲ βρῶνται ἔρμος. Ἀπὸ μακριὰ σὲ συντηρῶ καὶ ἀπὸ μακριὰ σὲ νοιώθω, ἀκούω μὲ τὸν ἀργὸ σου ἀχὸ καὶ τὸν καρδιοπαλμὸ σου, μαζί μὲ τ' ἄστρα ἀναγαλλῶ καὶ σιγοσβῶνω ὡς κείνα. Καὶ τὸ φλοερολάλημα σκάνει τὸ λογισμό μου καὶ πέρα στὰ βραχόκορφα τὸν πάει, πῶς κάποιο δελι

32

Ἄκρες μέσες, κατὰ μυρίστηκα ἀπὸ τὴ φιλοσοφία τοῦ Κάντιου. Μὰ νὰ πῶ πῶς τόνα διάβασα, θάλεγα φέματα. Μὰ πάντα, σὺν ἀκούσω τὸνομά του, μοῦ φαίνεται σὺν παλὺς γνώριμος. Γιατί; Στὰ μικρά μου τὰ χρόνια, ξεφυλλίζοντας τὸ περιοδικὸ «Εὐτέρπη», σταμάτησα σὲ μιὰ ζωγραφία τοῦ φιλόσοφου μὲ μιὰ βιογραφικὴ σημειωσούλα στὰ πόδια της. Ἐνα γεροντάκι ἔξουσιμένο, σκυφτό. Καὶ σὺν εἶδος Σάβλου. Κι ἀπὸ τότε δὲ μοῦ βγαίνει ἀπὸ τὸ νοῦ ὁ Κάντιος. Ὅ,τι ἔκαμε μιὰ ζωγραφία δὲν τὸ κάμανε χίλιες μελέτες πῶς θὰ διάβασα γιὰ φιλοσοφίας ἄλλων. Καὶ γι' αὐτὸ μοῦ προξενήθηκε διπλὴ εὐχάριστο ξάφνισμα ἀπὸ τὴ μεταφραστικὴ δοκιμὴ τῶν κυρίων Πάλλη—Μαρκέττη. Πρῶτα γιατί εἶτανε στὴ γλῶσσα μας ἡ δοκιμή. ὕστερα γιατί εἶτανε γιὰ τὸν παλιό μου φίλο.

33

Καὶ ἴσα ἴσα ἀπὸ τὴν ἀφορμὴ τοῦ Κάντιου ἔλεγε ὁ Γκαίτε τοῦ Ἐκκερμαν:—Μὰ δὲν εἶναι πάντ' ἀνάγκη, σὰ λέγῃ κανεῖς πῶς ξέρει τοὺς μεγάλους ἀνθρώπους, νὰχῇ διαβάσει τὰ βιβλία τους. Οἱ μεγάλοι αὗτοι ἄνθρωποι μᾶς τρυφερίζουν, εἶναι μέσα στὸν ἀέρα μας.—Πολὺ καλὰ. Μὰ ὁ λόγος ἐπικίνδυνος. Παίρνουνε ὕψος οἱ ὄκνοι. Μιλοῦνε γιὰ τοὺς μεγάλους ἀλαφρά καὶ ἀσπύχιστα πῶς πολὺ ἐκείνοι πῶς ἀντὶ νὰ τοὺς φάξουνε μελετώντας, τοὺς μυρίζονται στὸν ἀέρα γύρω τους. Ὅταν κανεῖς εὐφῆ, δὲν πολυεξετάζει τὸ νερὸ πῶς πίνει. Μὰ εἶναι καλότερα νὰ τῶχῃ τὸ νερὸ ἀπὸ τὴν πηγὴ του.

34

Ὁ Πλάτωνος διόριζαν καὶ ξαναδιόριζαν, χτενίζε, βοτρύχιζε, συγύριζε τὰ γραμμένα του. Κ' ὕστερ' ἀπὸ τὸν Πλάτωνα τεχνίτες τοῦ λόγου, τοῦ πεζοῦ, καὶ τοῦ στίχου, καὶ ἀπὸ τοὺς πῶς μεγάλους. Ἀκούω κάποτε καὶ πῶς νὰ μοῦ ὑποστηρίζουν πῶς ὁ ποιητὴς πῶς σκέπτεται ὑπομονητικὰ γιὰ νὰ ξαναῖδῃ τοὺς στίχους του, δὲν εἶναι ποιητὴς γιατί γιὰ νὰ διορθώσῃς κάτι, θὰ πῇ πῶς δὲν τὸ ἀποτάθηκες καλὰ! Τὸ πιτύχαν. Λαμπρὴ καὶ βαλεῖα ψυχολογία τῆς Τέχνης.

35

Κοινωνικὸς νόμος. Ὁ πολιτισμὸς δὲν πιτυχαί-

σ' ἀγνάντεια πρῶτῃ βολὰ τὰ πρῶτα πῶς σαλᾶρας. Καὶ τὸν πάει ἀπόπασα κατὰ τὸ πανηγύρι πῶς ἡ ὀρη σου εἶται ἡμίσημα κ' ἡ λεβεντιά σου θάμ, καὶ πῶς μὲ τήραξες β' θιά καὶ χόρεψε ἡ καρδιά μου καὶ πῶς τὰ μάτια σου ἔλαμπαν ὡσάν τῆς μέρας τ' ἄστρα.

Πᾶψε στὰ σκότα νὰ σονοῖς, πάψε νὰ μὲ πλαντάζεις. Ἄσε νὰ γείρω ἕνα βραδὶ νὰ μὲ χαδέρῃ ὁ ἔπνος καὶ μέσ' σὲ κάποιον ὄνειρο γλυκὰ νὰ σοῦ συντύχω, τί ἔχω καιρὸν ἀμέτρητο τὰ μάτια μου νὰ κλείσω καὶ ξεγυρνῶ πᾶσα νυχτιά μαζί μὲ τὴν ψυχὴ μου.. Ἄχ! λάλημα πλανευτικὸ καὶ ἀπόκοσμο ἡχοσκόπι σὺ πῶς περνᾷς τὴ λαγκαδιὰ καθὼς καὶ τὴν καρδιά μου καὶ σκοπῶνεις κάθεν εὐωδιά καὶ τὴν πνοή μου ἀκόμα καὶ πῶς σκορπᾷς τὴ σωπασιά ὡς τὸν ἀνασασμὸ μου, δὲ θέλω πῶς ν' ἀκούγω σε γιατί μοῦ σβῆνει ἡ νύχτη. Μὰ ἡ νύχτη νᾶι γιὰ μὲ γλυκειά, τ' εἶναι ἡ χαρὰ τῆς πλάσης

τ' εἶναι τὸ ρόδο τοῦ κορμιού, τῆς ζήσης εἶν' τ' ἄσπερι. Τὴ νύχτα νύχτα τὴ βαθειὰ μὴν παίζεις τὸ καλάμι. Γινομῶζει ὁ λόγος στέναγμα, γινομῶζει παραπόνι, γινομῶζει ἡ στράτα οὐλο ἀπ' ἀχόης καὶ τὸ καλὸ βι γύρα, γινομῶζει καὶ ἡ ζωοῦλα μου πόθο καὶ πίκρα ἀγάπης.

νεται παρά με τὴν ὑποταγή καὶ με τὸ σκληρὸν τοῦτον αὐτὸ καὶ με τὸν ἴσον. Ὅπου λεύτεροι ἔλιναι καὶ με ἴσα δικαιώματα, πολιτισμὸς δὲν ὑπάρχει. Ὁ καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας, ἡ δουλειὰ πού μοιράζεται, ἀνάλογα καὶ ταιριαστά με τὰ μυαλὰ καὶ με τὰ χέρια, ἐκείνη ἀγάλλει τὴν πραγματοποίησιν καὶ τὴν ἀνυψώνει τὴν πνευματικὴν κατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου. Γιὰ νὰ γίνῃ τῆς ἀθροιστικῆς ὁ ἀνθρώπος πρέπει νὰ καταδικαστοῦν μερικοὶ νὰ κάνουν, γιὰ τὸ χατῆρ τῶν ἄλλων, τίς δουλειὰς τίς πρὸ βρεθείς, τίς δουλειὰς πού ρουφᾶνε καὶ συντρίβουν. Ἔτσι θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ πῇ πῶς καὶ μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ ὁ ἴδιος ἀνθρώπος δὲν καταφέρνει νὰ καλλιεργήσῃ καὶ νὰ δυναμώσῃ ὀριζόμενες τοῦ δυνάμεις, φαντασία, διάνοια, λόγο, αἰσθημα, παρὰ χτηνώδεια σκληρώνοντας καὶ καταστρεφτικὰ ὑποτάσσοντας τίς ἄλλες τοῦ δυνάμεις στὴ μὴ τὴν ἀρχόντισσα.

36

Καμιά φορὰ στοχάζομαι πῶς ἂν ξέρω τίποτα, τόμαθα ἐλευτέρα, χωρὶς σύστημα, ἀπὸ μόνος μου. Εἶμαι, καθὼς λένε, αὐτοδίδακτος. Κ' ἔτσι μπορεῖ νὰ ἴδω τὰ χαρίσματα, μὰ καὶ τίς ἀμαρτίες τῶν αὐτοδιδάκτων. Ἀργὰ τραβῶ μπροστά, κάνω πολλοὺς σταθμούς, σὰ νὰ κουράζομαι ἐνκοῦλα. Πολλὰ χαρίσματα μοῦ κόβουν τὸν ἴσο δρόμο. Ἀμφιβολίες, ρωτήματα, μπερδέματα. Μὰ καὶ πλατωσιὰ μέσα μου, κ' εὐρύχωρα χωρίσματα γιὰ νὰ φιλοξενῶ κάθε λογῆς ἰδέες καὶ νὰ τᾶχω πάντα καλὰ με κάποιες καὶ με πολλὰς ἀπὸ καῖνες, πρὸς ἐξελίξιν μου. Κιὰ μοῦ λείπει ὁ σχολαστικισμὸς, ὅσο κι ἂν ἴσως θὰ με βλέπουνε διαφορετικὰ στὸ ζήτημ' ἀπάνων τοῦτο κι ἀνθρώποι πού θὰ με συμπιέθουν. Ἀστόχαστη βλέψη, κατὰ τὴ γνώμη μου. Κοντολογίς: Δὲν ἔχω ρίξεις μέσα μου, μὰ γι' αὐτὸ ἔχω φτερά.

37

Ὁμορφο, τί ἔμορφο νὰ βλέπῃς πρὸς τὴν ἀπέραντη θάλασσα, γυρτὸς ἀπὸ τὸ ἀκρογιάλι, κ' ἐρωτικὰ τὰ χέρια σου ἀπλώνοντας πρὸς τὴ μεγάλη θάλασσα, πού κλεῖ μέσα της καὶ πού ἐκφράζει: τελειωτικὰ κάθε σου ἔρωτα, ἀπὸ τὸν ἔρωτα τῆς γυναίκας ὡς τὸν ἔρωτα τῆς χίμαιρας. Ὁμορφο, τί ἔμορφο, σκυμμένος μπροστὰ σ' ἓνα βιβλίο μέσα στὴν καμαρούλα σου νὰ μεθῇς με τὸ κρατὶ τῶν ἰδεῶν. Μὰ εἶναι ὁμορφώτερο νὰ τὸ πίνῃς τῶν ἰδεῶν

τὸ κρατὶ στὸ ποτήρι τοῦ βιβλίου, γυρτὸς ἀπὸ τὸ ἀκρογιάλι, καὶ κλεφτάτα βλέποντας πότε καὶ πότε πρὸς τὴν ἀπέραντη θάλασσα. Δὲν ἔχει δίκιο ὁ Σοπενάουερ νὰ νομίζῃ πῶς εἶναι περιττὸ τὸ βιβλίο τῆς στιγμῆς πού κοινωνοῦμε με τὴ φύσιν στὸ νὰ τῆς.

38

Γανυμήδης. Τὴ λέξη τούτη τὴ μεταχειρίζομαστε στὴν τρεχούμενη κουβέρτα καὶ στὴν πρόχειρη τὴ γραφὴ κάπως εἰρωνικά, κ' ἐλαφρά, καὶ σκανταλιάρικα, ἂν ἀγαπᾶτε. «Γανυμήδης» τιλοφορεῖ ὁ Γκαίτε τὸ μεγάλο τοῦ πανθεϊστικὸ ὕμνο. Στὸ μεταχειρίσματος τῆς ἰδίας λέξης, τί διαφέρει. Νὰ ὁ κόσμος, νὰ κι ὁ ποιητής.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Η ΜΕΛΑΧΡΑ

Πρὶ μιλῆσω γιὰ τὸ καινούριο δράμα τοῦ κ. Χόρν πού πρωτοπαίχτηκε τὴ Δευτέρα βράδι στὸ θέατρο τῆς Ὁμόνοιας, θὰ ἤθελα νὰ πῶ μερικὰ γενικά πράγματα πού τὰ νομίζω καλὰ κι ὠφέλιμα νὰ εἰπωθῶνε μὴ καὶ καλῇ, γιὰ νὰ μπορεῖ κανεὶς ὅστερα πάνου σ' αὐτὰ νὰ στηρίξῃ τὴν κρίσιν του γιὰ τὰ πρωτότυπα σκηνικά ἔργα.

Γιὰ τὸ θέατρο, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο εἶδος τῆς δημιουργικῆς μας φιλολογίας, εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ ὀρίστῃ πού τελιώνουν τὰ σύνορα τοῦ ξένου καὶ τῆς μίμησιν τοῦ ξένου καὶ πού ἀρχινάνε τὰ σύνορα τοῦ πρωτότυπου. Ἀφῖνω καταμέρος τὸ ἐθνικὸ, τὸ ἱστορικὸ, ἀκόμα καὶ τὸ ἡθοιογραφικὸ δράμα, κ' ἔρχομαι ἐλπίδα στὸ κοινωνικὸ δράμα, γιὰ τὴν τελευταία αὐτὴ τὸ δράμα φαίνεται νὰ καλλιεργεῖται ἀπὸ τοὺς ὁπωσδήποτε ἀξίους κάποιος προσοχῆς δραματικούς ποιητὲς μας. Μικρὸν νὰ πῶ ἀκόμα πῶς αὐτὸ τὸ εἶδος πρέπει κι ἀποκλειστικὰ νὰ καλλιεργεῖται, ἀφοῦ ἡ κοινωνία μας εἶναι ἀκόμα ἀπλᾶστη (ἓνα παράξενο ἀνακάτωμα ξενικῆς μίμησιν καὶ πρωτόγονης ἀγριοσύνης) καὶ τὸ θέατρο, καλὸς συνειδητὰ δουλεύοντας, θὰ μπορέσῃ με τὸν καιρὸ νὰ τῆς δώσῃ κάποιον τύπο δικῆς.

Καὶ θὰ κατορθωθῇ αὐτὸ με τὸ θέατρο, ἂν κάθε θεατρικὸς συγγραφέας πού δουλεῖ γιὰ κάπως ἀνώτερο κι ἀγνότερο σκοπὸ, βουτήξῃ μέσα στὴν κοι-

νωνικὴ μας ζωὴ, τὴ μελετήσῃ, τὴν ἐκπλῶσῃ πάνου στὸ ἀνατομικὸ τραπέζι, ψάξῃ, ἰδρῶσῃ καὶ βρεῖ ἐπιτέλους τὸ κατάλληλο ὄλικο πού, τίμα καὶ με τοὺς κανόνες τῆς Τέχνης δουλεύοντας το, θὰ τοῦ δώσῃ τὴ μορφὴ αἵτε δραμάτων, εἴτε σκηνικῆς ἀτυρας, εἴτε καὶ φάρσας ἀκόμα. Καὶ στὴ γύραθε ζωὴ, καθὼς καὶ στὴ μέσῃ μας ζωὴ, περισσεύει τὸ τέτοιο ὄλικο.

Προχτὲς ἀκόμα διαβάσαμε στὶς ἐφημερίδες πῶς στὸν Πύργο κάποιος Σωκράτης Ἀμπελᾶς σκότωσε τὴν ἀδερφή του γιὰ τὸ πρὸςθαλε τὴν οἰκογενειακὴν του τιμὴ. Νά, ἓνα θέμα γιὰ δράμα. Ἡ κοινωνία μας, σὰν κάθε ἀπλᾶστη κι ἀπολίτιστη κοινωνία, τὸ τόσο ντελικάτο καὶ μημουάπτου αὐτὸ ζήτημα τῆς μπιστευτῆς στὸν ἀστενέστερο ἀπὸ φυσιολογικὴ κατασκευὴ κι ἀπὸ πνευματικὴ μόρφωσιν ἀντιπροσώπῳ τῆς, στὴ γυναίκα. Ἡ οἰκογενειακὴ τιμὴ κουρελιάζεται: ἔταν ἡ ἀδερφή ἀγαπήσῃ ἓνα νέο, ἔστω καὶ ἰδανικὸ, ἢ ἔταν ἐκπληρώνοντας κάποιον φυσικὸ τῆς προορισμὸ βίσκεται, πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο, νὰ γευτῇ τὸν ἀπαγορευμένο ἀπὸ τίς κοινοκωνιακὰς συνθήκας καρπὸ, ἢ καὶ ἔταν ἀκόμα ξεγελαστέ με ψευτογάμους καὶ ψευτογαμήλια ἀπὸ τὸν πρῶτον τυχόντα παλιάνθρωπον δὲν παθαίνει ἔμως τίποτα ἢ περιφρημὴ αὐτὴ οἰκογενειακὴ τιμὴ ἔταν ὁ ἀδερφός, παλιάνθρωπος ὢντας κι ἀνισόρροπος, συστηματικὰ κατακρίνεται νὰ ξεπλανεύῃ καὶ νὰ ξεπαρθενεῖ κορίτσια, ἀχτυδοβόλῳντας, σὰν ἡλιος σαπύλας καὶ διαφθοράς, στὰ γύρω του τὴν ἀνηθικότητα καὶ τὴν ἀτιμία. Στὴν κόρη πού ξεγλύστρησε, ἡ ταρτοφρικὴ κοινωνία μας κλείνει ἐρμητικὰ τὴν πόρτα τῆς, καὶ μὴ τέτοια κόρη—κι ἂν ἀκόμα τὰ καταφέρει νὰ παντρευτῇ, κι ἂν ἀκόμα ὕστερ' ἀπὸ τὸ γάμο τῆς ἀναδειχθῇ πρῶτης ἀράδας νοικοκυρά καὶ μητέρα, θὰ σφύρει σὲ δὴλ τῆς τῆ ζωὴ τὸ ἀθελο ἢ καὶ θεληματικὸ ξεγλύστρημά της. Ἐνῶ ἐξεναντίας σὲ νέα δὴλ τυγχνοῦνται κι ὁ τίτλος τοῦ γυναικῆ εἶναι τίτλος τιμῆς, πού τονε φέρνει παρήφανα σπρήθοντας με καλὰ τὸ μυστικὸν του. «Σὰ νέος πού εἶταν, τὸ γλῆντῃσε λίγος», λέει γιὰ τὸν ἀδερφὸ ἡ κοινωνία μας: ἐνῶ ἐξεναντίας τῆς ἀδερφῆς τὸ ξεγλύστρημα τὸ στυγματίζει με τὴν πωρωμένη φράσιν: «Ἐλεεὶντ παρελθόν».

Θὰ μάκρανα πολὺ τὸ λίγο καὶ θὰ ξέφευγα ἐλότελα ἀπὸ τὸ θέμα μου ἂν πᾶσιζα νὰ ποδεῖξω πῶς με τὸ δρόμο πού τραβῶνε οἱ πολιτισμένους κοινωνίες θὰ περάσῃ σὲ λίγο στὴν ἱστορία πᾶς ἡ οἰκογενειακὴ τιμὴ καὶ μόνο ἀτομικὴ τιμὴ θὰ ὑπάρχει, (μὰ

Ὅπως βλέπετε ὅμως, γλήγορα τὰ ξαναχάνει καὶ τὰ δυὸ πού εἶπα, γιὰ τὴν τῆς τέχνης τοῦ διφίεται νὰ νόησε καλὰ πῶς: ἡ μεγάλη ποιητικὴ ἀξία τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ εἶναι στὴν πραγματικὴ καὶ πλαστικὴ παράστασιν, στὴν ἐλλείψιν κάθε αἰσθηματικὸς ξεγύματος. Πῶς διαφορετικὰ νοῖσι τὴν ἀξία αὐτὴ ἓνας Κρυττάλης! Ἄν θέλει ὁ κ. Ρήγας Γκόλφης, ἂς παραβάλλῃ τὸ παραπάνω ποίημά του μ' ἓνα ἀπὸ τὰ «Τραγούδια τῆς σπάνης» τοῦ τελευταίου, πού εἶναι ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὸν ἴδιον κόσμον. Ἄν δὲ γελιέμαι στὴν ἀντίληψιν πού ἔχω τῆς ποιήσης, πρῶτος ὅρος μιάς σοφρότερης ποιητικῆς ἐξέλιξης τοῦ κ. Ρήγα Γκόλφης μοῦ φαίνεται πῶς ἔβαν νὰ πασιόσι νὰ δαμάσῃ τὴν κλίση του στὸ ξέχυμα καὶ στὴν ἀπαίρεσιν καὶ στὴν ἀλλογορία, νὰ νιώσῃ δηλ. πῶς οἱ πάθοι τῆς τρανῆς ζωῆς, τῆς λευτεριάς, οἱ λαχτάρεις τῆς ρουμελιώτικης λεβεντιάς, τοῦ ψήλου τῶν βελουχιῶν καὶ τὰ παρόμοια, ὅπως ἐκφράζονται καὶ λέγονται στὰ τωρινὰ τραγούδια του, ἀπομένουν γιὰ μιάς λέξης ξερὸς κ' ἔνοιες κούφιος, ἔσο δὲ μὰς δίνεται ἡ πλαστικὴ καὶ ζωντανὴ παράστασή τους, ἡ οὐσία καὶ τὸ περιεχόμενό τους. Ἀναγκάζομαι νὰ φέρω τὸν Κρυττάλη ξανά παράδειγμα. Πῶς μὰς μεταδίνει ὁ ποιητὴς αὐτὸς τὴ λαχτάρα του γιὰ τὴ

λευτεριά, τὸν καημὸ του γιὰ τὰ βουνὰ τῆς Ἡπειροῦ, πῶς μὰς παραστῇ τὴ ζωὴ αὐτῶν τῶν βουνῶν στὰ πρὸ στερεὰ ποιήματά του, ὅταν εἶχε ὠρμάσει ἡ ποιητικὴ του δυνάμει καὶ ὁ τρόπος του, με ποιά ζωντανία ἐκφράσης φυσάει σ' αὐτὰ τὸ ζωντανό, τὸ γνήσιον ποιητικὸ αἰσθημὰ του!

Ὁ κ. Ρήγας Γκόλφης, ξαναλέω, ἔχει ἀρκετὸ ζωντανὸ αἰσθημα, ὅσο κι ἂν τοῦτο δὲν μπορεῖ νὰ βρεῖ ἀκόμα μὴ πλείονα ποιητικὴ ἐκφράσιν στὰ «Τραγούδια τοῦ Ἀπρίλη». Ἀφῖσα γιὰ στερεὸ τὸ λόγο γιὰ ἓνα ἀπ' αὐτὰ, πού φανερώνει ὅλον τὸν πόνο του γιὰ τὴ νεκρομάρα, πού θωρεῖ τριγύρω του:

Η ΧΩΡΑ ΤΗΣ ΣΚΛΑΒΙΑΣ

Νάτη πού χαμοσέγγεται στὸν κάμπο κάτω ἡ χώρα.. Πλέκονται οἱ βοῦρκοι γύρα της καὶ πλάτ τὰ ρηχονέρια.

Ὁ τόπος στέκεται ξερός δίχως κλαριὸν στολίδι κ' ἡ καταχνιά πού ζῶνει τὸν σκοταδερὸν ναι πάντα. Ἀχτίδα τοῦ ἡλίου δ' ἐτάσῃ καὶ χάνει καὶ φῶς καὶ θερμῇ, καὶ ὅποιος ἀγέρας κι ἂ διαβῇ θὰ εἴδῃ τὰ φτερά του. Σέρνει ἡ ζωὴ στὸ διάβα της γενιὰ μαρμαρῆσμένη

πὺρ εἶναι χαμὸς ἡ φύτρη της καὶ μόλεμα ἡ ψυχὴ της Βερέμης εἶναι ὁ κάθε νιός, δὲν τὸν ἀγγίζει ἡ ἐλπίδα καὶ ὁ γέρος ἔχει μοναχὰ νὰ καρτερῇ τὸ χάρο. Τὰ μάτια πού τηρᾶν τὴ γῆς εἶν' πάντα θαυπωμένα καὶ σὰν κοράκια οἱ στοχασμοὶ χαμοπετᾶνε γύρα, καὶ μὴ ἀνεργιὰ σὰ σύγνερο βαράναι ὅλα τὰ πάντα. Τὸ πλῆθος ἀργονόητο σολεύει μέσ' τίς σιγάτες κ' ἔχει τὴν ὄψιν σὰ φλουρὶ καὶ τὴν καρδιά σὰν πέτρα, προσμένοντας νὰ κατεβῇ τ' ἀρχοντικὸ καμτοῖκι γοργὸ ν' ἀστράψῃ ἀπάνου του, νὰ τὸ δεχτῇ με σέβας νὰ τὸ πιστέψῃ σὰ Θεὸ καὶ νὰ τὸ κρᾶξῃ Μοῖρα. Τραγοῦδι ἐκεῖ δὲν ἀγρὸς ὡς, γλυκεῖα εὐωδία τοῦ αἰθέρα,

μήτε κατάρας στέναγμα νὰ βγαίῃ ἀπὸ τὰ στήθη. Μὴδ' οὐρασιὰ ἀνατάραχιν καὶ θλιβετικὴ περίσσα σὰ μὴ βαρύτερη σκλαβιά μέσ' τῆς ψυχῆς τὸν κόσμον. Ἡ θεῖα φωτιά τοῦ ἔρωτα γιὰ πάντα ἐκεῖ ἔχει σβῆσει, καὶ ὁ πόθος ἔμεινε ὀρφανὸς ἀπὸ καρδιά καὶ νιάτα. Τ' ὄραμα χέρια ἀπλώνονται στῆς ὁμορφιᾶς τοῦ πλοῦτος ἀδρὰ χροσαγοράζοντας κάθε μεθύστρα σπῖθα. Καὶ μέσα στὴν ἀραθυμὰ κρυφὴ φοιλάει ἀμάχη, ἓνας τὸν ἄλλο μάχεται με τὸ λαστὸ τοῦ φτόνου, με τὸ φαρμάκι τῆς ψευτιάς, με τῆς κλειψιάς τὰ μάγια.

κι αυτή κάπως περιορισμένη κι δξω από τις φυσικές ανάγκες). 'Ο σκοπός μου δὲν εἶναι νὰ κάμω κήρυγμα κοινωνικό. 'Ο σκοπός μου εἶναι νὰ δείξω πῶς ἡ κοινωνία μας εἶναι βαθύπλουτη ἀπὸ θέματα θεατρικά, καὶ γιὰ νὰ τὸ ἀποδείξω πῆρα ἕνα παράδειγμα ποὺ βρήκα πρὸς πρόχειρο καὶ πρὸ κοινό.

*

Πῶς θὰ τὸ ξεμεταλλευτοῦν τὸ πρωτότυπο αὐτὸ θέμα τοῦ ὁ δραματικὸς ποιητῆς; Νά, τὸ δεύτερο ζήτημα, τὸ σπουδαιότερο. Καὶ στὸ θέατρο πρέπει νὰ γίνει ἕτι δοκίμασε νὰ κάμει στὴ μουσικὴ ὁ Καλομοίρης. 'Οχι μίμηση δουλικὴ κι ἀντιγραφή πιστὴ τῆς ζωῆς, μὰ πάντοτε σὲ γνωστὸ μοτίβο λεύτερη δουλιὰ κι δημιουργία. 'Οχι μόνο ὁ Καλομοίρης, μὰ κι ὁ νέος Μ. Βάρδογλης (καθὼς μᾶς ἀποκάλυψε τελευταῖα ὁ Σκίπης στὸ «Νουμά») μ' αὐτὸ τὸν τρόπο δουλεύουν τὰ λαϊκὰ μοτίβα. Τὰ παίρνουν καὶ δημιουργοῦν ἀπάνου τους. Καὶ εἶναι καὶ οἱ δύο τοὺς πρωτότυποι μουσικοὶ καὶ μὴ μέρη αὐτοὶ θὰ φέρουν τὴ μουσικὴ ξαναγέννηση, στὸν τόπο μας. 'Ετσι δούλεψε κι ὁ Παλαμάς κ' ἔφερε τὴν ποιητικὴ ξαναγέννηση. Τέτοια δουλιὰ πρέπει νὰ γίνει καὶ στὸ θέατρο γιὰ νὰ χαροῦμε καὶ τὴ θεατρικὴ μας ξαναγέννηση.

Εὐτυχῶς οἱ πρόδρομοι μᾶς τέτοιας καλοσυνειδητῆς κ' ἐθνικῆς δουλιᾶς ἀρχινήσανε κιόλας νὰ θαυποφαίνονται. 'Οχι μόνο ὁ Ταγκόπουλος μὲ τὰ τέσσερα ἴσαμε τώρα δράματά του (ἀδιάφορο ἂν οἱ κερδοσκόποι θεατρῶνες μὲ μὲταβίαις τὰποφασίσανε νὰνεβάσουν τὸ ἕνα ἀπ' αὐτὰ στὴ σκηνή) δοκίμασε νὰνοίξει τὸν καινούριο αὐτὸ δρόμο στὸ θέατρο, μὰ κ' ἕνα δυὸ ἄλλοι, κι αὐτοὺς ἀκόμα ὁ κ. Παντελής Χόρν μὲ τὸ «'Ανεχτίμητ'» του (πυῶχον τὴν ἀδυναμία νὰ τὸ θάρρῳ καλῦτερο καὶ τεχνικώτερο ἀπὸ τοὺς κάπως θεατρικιστικὸς καὶ μελοδραματικὸς «Πετροχάρηδες») δείξανε πῶς λαχταροῦνε τὴ θεατρικὴ μας ξαναγέννηση καὶ πῶς ἔχουν ἔλξη τὴν καλὴ διάθεση νὰ δουλέψουνε γι' αὐτὴ. Γιὰ νὰ μαι δίκαιος, ἡ τέτοια καλὴ πρόθεση δὲ λείπει κι ἀπὸ τοὺς «Πετροχάρηδες», καθὼς τὸ κήρυξα καὶ πέρσι ἀπὸ τοῦτες τὲς στίλβες, μὰ ἡ καλὴ πρόθεση πνίγεται, σὺν τὸ ταπεινὸ λουλούδι τοῦ κήμπου ἀπὸ τὰ γριάγκραθα, μέσα στὰ σκηνικὰ πυροτεχνήματα καὶ στὲς μελοδραματικὰς κορώνες ποὺ μεταχειρίζεται μ' ἀπλοχερίᾳ ὁ συγγραφέας γιὰ νὰ κερδίσει τὰ συλλέγιστα χειροκροτήματα τοῦ κρινεῦ.

Κι ὁ χειρομάχος δοιλευτῆς, ὁ σκάφτης, ὁ ἐσώτης πέφτει στὸ χῶμα ἀνήμερος, μὲ τὴν πικρὴ του ζήση σπαταλημένη ἀλόγιστα κι ἀνώφελα δομένη.
'Ωρες ποὺ ἀπ' ὅλες τὲς μερὲς ξεσπάει ἡ χοντρὴ βλαστήμια
κι ἀπ' τὰ χωράφια τὰ ξερά, ἀπ' τοὺς βάλτους, τὰ καλόβια
σὰ μὴ θολοῦρα ἀπλώνεται κι ὅλο τὸν τόπο σφίγγει...
Νάτη ποὺ χαμοσέγγεται σὺν κάμπο κάτου ἡ χώρα.
'Αντίπερα κι ἀλαργινὰ πᾶσι νὰ βουτήξῃ ὁ γῆλιος
καὶ λέω πῶς πᾶ δὲ θὰ ἐφωθῇ γιὰ νὰ τὴν ἐφωτίσει.

'Όσο κι ἂν ἐγὼ ἴσως θὰ γύρεβα καὶ σ' αὐτὸ τὸ πλῆγμα κάποιον φτερά ἀλαφρότερα καὶ κάπια φλόγα ποιητικὴ περσότερη καὶ θερμὴ τῆς καρδίας—ναί, θερμὴ τῆς καρδίας, ποὺ λὲς κι ὅλοι τὴν τρέμουν σ' αὐτὴ τὴ χώρα τῆς σκλαβιάς—τὸ πλῆγμα ὡστόσο δείχνει τὴν ἀρχαία πύχνη τῆς ζωῆς ὁ κ. Ρήγας Γκόλφης. Κι αὐτὴ κοντὰ στὴ νύκτῃ του καὶ στάλλα του χαρίσματος, ποὺ εἶπα, ἐλπίδες μοναχὰ μὲ ποὺ νὰ δίνουν γιὰ τὸ ποιητικὸ ζετούλιμά του, ὅπως καὶ τὸ σέμνο τοῦ ποιητικοῦ παρουσιαστικοῦ του μὲ τὴ συμπάθεια καὶ τὴν ἐκτίμηση μὲ ποὺ νὰ κινεῖ μέσα στὴ γενικὴ ἀστεία καὶ θλιθερὴ μαζὶ

Γυρίζοντας στὰ πρῶτα λόγια μου βάζω μὲ δειλία τὸν ὁρισμὸ πῶς πρωτότυπο σκηνικὸ ἔργο (γιὰ μένα τουλάχιστο) εἶναι κείνο ποὺ μαζὶ μὲ τὴν καλλιτεχνικὴ συγκίνηση, μοῦ δίνει καὶ τὴ συγκίνηση τῆς γύρω μου ζωῆς καὶ μοῦ κεντρίζει τὴν ὁρεξὴ νὰ τὴ συλλογιστῶ καὶ νὰ τὴ μελετήσω.

*

Τέτοια πρωτοτυπία δὲν τὴν ἔχει ἡ «Μελάχρα». 'Η ἀτοικάνικη ζωὴ μᾶς εἶναι ὁλότελα ξένη. Ἐνὰ μᾶς εἶναι λοιπὸν καὶ οἱ ἀγάπες τῆς καὶ τὰ μίσση τῆς καὶ οἱ ἐγδίκησές τῆς ποὺ ζουγραφίζονται χτυπητὰ καὶ μὲ κάποιον τέχνη μέσα στὴ «Μελάχρα». Γύφτικο εἶναι καὶ τὸ μοτίβο στὸ «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου», μὰ πάντοτε καὶ γύρω καὶ μέσα στὸ μοτίβο αὐτὸ ὁ μεγάλος Παλαμάς ἔμπασε ὅλους τοὺς καημοὺς κι ὅλους τοὺς κατατρεμοὺς κι ὅλα τὰ δνείρα κι ὅλες τὲς ἐλπίδες κι ὅλα τὰ περασμένα καὶ τὰ τωρινὰ καὶ τὰ μελλούμενα τῆς Φυλῆς μας κ' ἔτσι μᾶς παρουσίασε τὸ πολυσύνθετο αὐτὸ πλῆγμα σὺν τὸ πρὸ καθαρίο ἐθνικὸ μας ἔπος. 'Ο Γύφτος ὁ ἀπρόσωπος τοῦ Παλαμά εἶναι αὐτὴ ἡ ψυχὴ μας, εἶναι τὸ 'Εγὼ μας τὸ ἐθνικὸ αὐτό, ποὺ πέρασε ἀπὸ τόσους γύφτικους σταθμοὺς καὶ ποὺ θὰ περάσει, ἕνας θεὸς μοναχὰ μὲ ποὺ νὰ τὸ ξέρει, ἀπὸ ἄλλους πόσους ὅσο νὰ παραιτήσῃ τὴν ἀλήτικη ζωὴ καὶ νὰ κατασταλάξῃ κάτου ἀπὸ ἕνα τραντήρι καθαρώς δικό του.

'Η «Μελάχρα» τοῦ κ. Χόρν εἶναι γύφτισσα πέρα πέρα καὶ τὸ δράμα τοῦ ὁλότελα ξένο. 'Όσο τὸ δέλεπα πάντοτε στὴ σκηνή, ζωντανεμένο κάπως ἀπὸ τὴν τέχνη τῆς κ. Κοτοπούλη, μὲ συγκινοῦσε μὲ τὴν τέχνη τοῦ σὲ πολλὰ μέρη, μὲ νανοῦριζε μὲ τὴν δμορφὴν τοῦ γλώσσα, (ἂν κι ἔχει τόσο ἐμαλὰ δημοτικὴ, καθὼς στοὺς «Πετροχάρηδες»), τραβοῦσε τὸ θαυμασμὸ μου μὲ μερικὲς πιτυχημένες σκηνές του, μ' ἐσπρωχνε σὲ χειροκροτήματα μὲ ἄλλες. Μὰ μὲ μὲ μὲ γῆρα ἀπὸ τὸ θέατρο, ξεσκαδῶθηκα ἀμέσως ἀπὸ τὴ γητείᾳ του καὶ ρώτησα τὸν ἑαυτὸ μου:—Αὐτὸ τὸ ἔργο δὲν μὲ πορτοῦσε ἀξιόλογον νᾶναι μεταφρασμένο ἀπὸ τὰ Φραντζέζικα, τὰ Γερμανικά, τὰ Ρούσικα, ἀκόμα κι ἀπὸ τὰ Βουλγάρικα;

Γιατὶ δὲ μᾶς σώνει μοναχὰ ἡ 'Ομορφιά. 'Η ψυχὴ μας ἀποζητᾷ καὶ κάτῃ ἄλλο ἀκόμα. 'Αποζητᾷ καὶ τὴν 'Αλήθεια. Τὲς ἀποζητᾷ συντροφεμένες καὶ τὲς δυὸ αὐτὲς ἀγγελοφύχες ἀδερφίδες. Καὶ μοναχὰ σὺν τὲς βλέπει σφιχτογκυαλισμένες πάντοτε στὴ

σκηνή, ἀναγαλλιάζει ἡ ψυχὴ μας κι ἀναπτερόνεται ἡ σκέψη μας καὶ κρυφοπερηφανεύεται κάπως τὸ φυλετικὸ ἐγὼ μας.

Κι αὐτὸ τὸ ἀναγάλλιασμα κι αὐτὸ τὸ ἀναπτέρωμα κι αὐτὴ τὴν κρυφοπερηφάνεια δὲ μᾶς τὰ δίνουν τὸ δράμα τοῦ κ. Χόρν. Γιατὶ ἡ «Μελάχρα» τὸ φωνάζει πῶς εἶναι βγαλμένη ἀπὸ μελέτη κι ἔχῃ ἀπὸ παρατήρηση καὶ πῶς οἱ ἥρωές τῆς εἶναι παρμένοι ἀπὸ τὰ βιβλία κι ἔχῃ ἀπὸ τὴ ζωὴ.

Τὸ ἔργο τὸ θεατρικὸ ποὺ μοῦ παρουσιάζεται γιὰ πρωτότυπο καὶ ποὺ θὰ μπορούσε νὰ τὸ υπογράψῃ κ' ἕνας ἀλλόφυλος συγγραφέας, μὲ συγκινεῖ πάντα σὰ μετάφραση ἢ καὶ σὰ δουλικὴ μίμηση, κι ἀπὸ ἕνα τέλειο μεταφρασμένο ξένο ἔργο, προτιμῶ ἕνα μέτριο πρωτότυπο, ἀπὸ τὸ μέτριο βλέπω κ' ἐχτιμῶ τὴν προσπάθεια, ποὺ ἀξίζει κι αὐτὴ ἡ δόλια κάτῃ.

'Ο κ. Χόρν πέρσι μὲ τοὺς «Πετροχάρηδες» μᾶς ἔδειξε τὴν προσπάθειαν φέτος μὲ τὴ «Μελάχρα» μᾶς ἔδειξε τὴν Τέχνην, ἂν κι αὐτὴ κάπως σκλαβωμένη ἀκόμα στὰ δημοσκοπικὰ καὶ θεατρικιστικὰ πυροτεχνήματα τῶν «Πετροχάρηδων». 'Ας ζευγαρώσει τὴν περσινὴν τὴν προσπάθειαν μὲ τὴ φετινὴν τὴν τέχνην καὶ θὰ μᾶς δώσει ἔργο ἄξιον τοῦ ταλέντου τοῦ καὶ τῆς σκηνικῆς μόρφωσής του. Νᾶναι σίγουρος γι' αὐτό. Πρέπει νὰ προσέξει καὶ σὲ τοῦτο. Δὲν ἔρτασε ἀκόμα ἡ ὥρα νὰ δουλέψουνε πάντοτε σὲ γενικὰ μοτίβα. Πρέπει νὰ ξεφύξουνε πρῶτα μὲ τὴ δικὴν μας τὴ ζωὴ, γιὰ ν' ἀπλωθοῦμε ὑστερὰ στὴν καθόλου ζωὴ. Καὶ τὴ δικὴν μας τὴ ζωὴ ἀκόμα δὲν τὴν πειράξαμε. 'Αλήμονα, γιὰ τὴν ὥρα μένει παρθέναν.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

Ο ΠΟΘΟΣ

'Εφρὲνισσε τὸ ἄλογο, ἐκλώτισσ' ἀφρισμένο
Τὴν ὥρα χαίτη ἀνέμιση κ' ἐχύθη σὸ λειβάδι.
Τὸ ἀτοαλέιο τοῦ κορμὶ, κρουστό, φωτοιοιούμενο,
Στὸ διάβα τοῦ σὺν ἀνέμου σκορπᾷ ἀρνιῶν κοπάδι.

'Ο ἀγωγιάντης βοβολαῖε κοντὰ, λαχανιασμένος.
Τ' ἀντάμωσε, καὶ ματωρὰ σφίγγει γερὰ τὸ γκῆμι.
Κ' εἶπα, δὲν εἶναι ὡς τῆς καρδιάς τὸν πόθο, μεθυ-
σμένος

Ποῦ τρέχει καὶ τοῦ λογιμοῦ μὴ γίνῃ σκλάβος τρέμει;
ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΔΙΠΛΑ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

ΟΙ ΛΟΞΟΙ ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΙ

Πουλιέται στὰ γραφεῖα μας δρ. 2

μεγαλοεπιδείξει καὶ μεγαλομηνία παλιότερων καὶ νιότερων τοῦ ποιητῶν καὶ συγγραφέων.

*

'Υπνος ἱερὸς, λονταρίσιος,
Τοῦ γυρισμοῦ, στὴν μεγάλῃ
Τῆς ἀμμουδιάς ἀπλωσιὰ
Στὴν καρδιά μου
Τὰ βλέφαρά μου κλεισμένα
Καὶ λάμπει, ὡσὺν ἥλιος βοδιά μου.

Βοὴ τοῦ πελάου, πλημμυρίζει
Τὲς φλέβες μου
'Απάνω μου τρέχει,
Σὰ μολοχίδιο ὁ ἥλιος.

'Ετσι ἀρχινεῖ τὸ μεγαλειόβλο παραμύθιον τοῦ ὁ ποιητῆς τοῦ «'Αλαφροσκιωτοῦ» κ' ἔτσι σὰ μολοχίδιο, ὅπως τὸ λέει στὸ Μεριστόφειο κι ὁ δόλιος μαθητῆς τοῦ Φάουστ, γυρνῶν καὶ τρίζουν στὸ πτωχὸ μου νῦν κ' ἐμὲν οἱ ἀτυχετοὶ καὶ ἀχαρὲς φλυαρίες στὸ τέλος τοῦ μαρτυρίου, ὅπως μοῦ στάθηκε τὸ διάβημα αὐτοῦ τοῦ νέου ποεταστρὶ-κοῦ ἔθλου. Δὲν ξέρω ποῖα μεγάλα νῆματα θὰ ξι-

διαλύνουν στὸ θαματογράφημα τοῦ «'Αλαφροσκιωτοῦ» οἱ σχολιαστές, ποὺ θὰ γεννηθοῦν ὅταν θὰ λὰξαι ἡ σφαῖρα καὶ τὸ λογικὸ κ' ἡ αἴσθησι τοῦ ἀνθρώπου σύμφωνα μὲ τὴ θέληση τῶν ποεταστρῶν, ἐγὼ ὅμως χρωστώ νὰ τὸμολογήσω, μὲ ὅλο τὸ φόβο νὰ καταλογιστῶ καὶ πάλι στοὺς ἀνίδεους καὶ τοὺς χυδαίους, πῶς ἀπ' ὅλες τὲς φωνές κι ἀπ' ὅλα τὰ κοῦσματα, τοὺς βελήδους λόγους καὶ τὰ τᾶμματα, τὰνεδάσματα καὶ τὲς νίκες, τοὺς ὁσκούς, τὰ φίδια, τοὺς ἀητούς, τὰ θάνατα νερά, τὰ βουνὰ καὶ τὰ χαλίκια, τὴν πᾶσαν καὶ τὴν δίψα, τοὺς αἰθερογέννητους, τὲς Δυνάμεις καὶ τὲς Βουλῆσεις, τὲς 'Αποκάλυψεις καὶ τὲς Μουσικὰς ἀκρίβεις, τὲς ἀρμονίας τοῦ ἀσφύδελου καὶ τὰ θάματα τοῦ ἔκστερου ἤχου, τὲς γλῶσσες καὶ τὲς γλαυκομάτες, τὲς χρυσοφύδες, τὲς ἀνυψήτριες καὶ τὲς νιές μοιρολογήτριες, τὸ δάκρυ τοῦ 'Οδυσσεὺς καὶ τὰ λόγια καὶ τὰ πόδια τοῦ 'Αχιλλεὺς καὶ τὰλλα τότα ποὺ παρατάζονται κι ἀναικτόνουνται μέσα στὴν ἄβυσσον τῆς ἀνυκρητικῆς καὶ στὸ χάος τῆς σύγχυσης τοῦ νου, δὲ μπόρεσα νὰ καταπεισθῶ μὲ κανέναν τρόπο γιὰ τὴν ἀμορφία, τὴν ἀρετὴ καὶ τὴν ἀγνόητα—τὲς ποιητικὰς ἐννοῶ—τοῦ νεόφροντος καὶ νεαροῦ αὐτοῦ ποεταστρῶ. Ἐνὰ μόνο κατάλαβα: τὴν ἀνικανότητά του ἀκόμα νὰ δώσει

Ο "ΝΟΥΜΑΣ", ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Για την Αθήνα Δρ. Β. — Για τις Επαρχίες Δρ.
Για το Εξωτερικό Δρ. Χρ. 10.

Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τρέμμετες (2 Δρ. την τρι-
μηνία) συνδρομές.

Κανένας δε γράφεται συνδρομητής ή δε στέλλει μπροστ
τη συνδρομή του.

10 λεπτά το φύλλο λεπτά 10

Τα περασμένα φύλλα του Νουμάρι πουλιούνται
στο γραφείο μας στη διπλή τιμή.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στα κιάκια (Σύνταγμα, Ομόνοια
Εθν. Τράπεζα Υπ. Οικονομικών, Σταθμός Τροχί-
δρομου (Ακαδημία), Βουλή, Σταθμός Υπόγειου Σιδη-
ρόδρομου (Ομόνοια), στο κιάκι Γιαννοπούλου (Χα-
τεία), στα βιβλιοπωλεία «Εστία» Γ. Κολάρου και
Σακέτου (άντικρυ στη Βουλή).

Στην Κέρκυρα, Πάτρα και Βόλο, στα Πραχτο-
ρεία των Εφημερίδων, στον Πύργο στο βιβλιοπω-
λείο του κ. Κ. Βαρουξή.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Η αρεσάστια μας — Ο Κόντος — Τα τραγού-
δια του Εφταλιώτη — Η σαπιονεολαία μας.

ΜΙΑ μέρα ο κ. Μηλιαράκης, ο καθηγητής, συ-
ζητώντας με φίλους του για τα Ρωμαϊκά πράγματα
έλεγε πως το Ρωμαϊκό πάσχει γενοκτονικό όρ-
γασμό.

Πόσο σωστός είναι ο χαρακτηρισμός της άρρω-
στίας μας, το είδαμε τώρα τέλει ταίρια. Φοβέρες,
κακό, πατινντί, προνουτισμένα, και... τούτ' με
μία Υπουργική αλλαγή κάμα και χαρμουρντό.

Ο όργασμός μία στιγμή μόλις βροντάει κράτησε
και τώρα, σαν άγρια γεροντάκια, νηπεία και προ-
σευκή για να σώσουμε την ψυχή μας.

*

ΓΙΑ τον καθηγητή Κόντος ο «Νουμάς» είχε τη γνώμη
του δώ και λίγο καιρό (άρθρ. 346, σελ. 4) σε χειροστυ-
χάνε τα σερβιτόρα της διδασκαλίας του. Αργότερα,
μπορεί και μόλις ξανάρχισαν την έκδοση του φύλλου
θα γίνει πλατύστερος λόγος για το έργο του Κόντος στο
«Νουμάς», γιατί συμφωνούμε μαζί με το Δάσκαλό μας τον
Ψυχάρη πως ο Κόντος αντί να βλέπει, το έναντι όψι-
λυσ, ως είναι κι αρνητικά, τον άγωνα της Δημοτικής
αφού αποδείξει άγραμματα τους όλους τους αστήρες της Κα-
η αρεσάστια.

*

«ΠΑΛΙΟΙ ΣΚΟΠΟΙ», είναι ο τίτλος του έμμετρου βι-

στο ξανάμα της άπλετης φαντασίας του μια πλα-
στική μορφή, νόρμονοί σε μια κάπως, έστω και
μουσικά (όπως το κοπανάει ή αισθητική του συμ-
βολισμού) καθαρή περσάστια στα συγγραμμένα διει-
ριάσματα και θολά ιδεάματα που βασκίζουν το
μαυλό του.

Κι ωστόσο καθάλλο παρὰ ανάξιος προσοχής όλο
τελα, σαν άλλους συνανθρώπους του, είναι αυτός ο
ξαναμένος όργιστής του «Αλαφροσκιώτου». Πρώτα
μπορεί και στιχουργεί καλά συνήθως, τεχνικά και
ρυθμικά κι όσο κι αν καταντάει στο μόνονο, κά-
ποτε βρίσκει μια άρμονία και μια έφτανησιότικη
γλυκάδα. Οι στίχοι τούτοι λ. χ. καθάλλο είναι ή
άσχημοι :

Να συγκεκριάσω δυο αγαθά στη ζωήν έχω λογιάσει,
Να πνέω γυμνός το πέλαγο και σφίγγοντας τη ζώνην
Στον αλαφρύ χιτώνα μου, να μπούνε στον έλαιώνα.
Και τα κοπάδια, όσων πλατιά ποτάμια, όπου κυλάνε,
Με τον όλο των κουδουνιών στην ξέρα, όσων ποτάμια
Που δέ σιγάει το διάβα τους, ν' ακούω και στην
ψυχή μου

Νάνε ο ρυθμός δόγιγτος του 'Ιόνιου, πώς, σάν πέφτει
'Ο άγέρας πλέον γαλήνια και πλέον ψηλό το κύμα

βλίου που από χτες φρέσκο κι δρόροσο, στολίζει το γρα-
φείο μας. Οι «Παλιοί σκοποί» είναι τα παλιά, με πάντα
καινούρια τραγούδια του 'Αργύρη 'Εφταλιώτη, είναι οι ά-
θάνατες μεταφράσεις του Σέλειου, του Μπάβρον κτλ., είναι
α'Ο Καθρέφτης του Πύργου μου», είναι τα «Σονέτα» του,
είναι τα γιομάτα γλύκα κι άπαλοσάνη τραγούδια του.

Γι' αυτό το βιβλίο θα γίνει άργότερα ο προπομπικός
λόγος στο «Νουμάς». Σήμερα το αναγγέλνουμε μονάχα και
το συσταίνουμε στους αναγνώστες μας.

*

ΕΝΑ πλουσιόπαιδο, ο γιος του τραπεζίτη Σκουζέ, πυ-
ροβόλησε κάπιο φίλο του την περασμένη Δευτέρα το βράδι,
κάτου στο Ν. Φίληρο, σε μέρος κεντρικότατο. Ταύρησε
πέντε πιστολιές, τον έλθωσε στο πόδι, και ύστερα μπήκε
μ' όλη την ήσυχία του στο αυτοκίνητό του και έρέμο για
το σπίτι του. Περάσανε τριάντα άλάκαιρες ώρες χωρίς να
ένοχλήσει το μουσκαναθρεμένο κανείς. Γίος τραπεζίτη, σου
λείει άλλος. 'Α σκοτώσει κ' ένα δού, δεν είναι και τόσο
σπουδαίο το πράμα.

«Ας είναι» δεν πρόκειται γι' αυτό την ξέρουμε πολυ-
καλά τη Ρωμαϊκή Πολιτεία και τα τέτα με μās ξεπλά-
ζουμε. 'Αν κάνουμε λόγο, τον κάνουμε μόνο και μόνο για
να πούμε πόσο φίνε φέρθηκε και σ' αυτή την περίπτωση
ή «Ακρόπολη». Πήρε το ζήτημα από τη μεριά που πρέπει
νάν το πάρει. Κ' έτσι στο φύλλο της Τετάρτης με κάτι
δυνατά άρθρα της και μ' ένα άθνατο Ιντερβιού που πήρε
με το μουσκαναθρεμένο μύρτη μās έδειξε πόση απίλη και
πόση άδικοτροπία και πόση σιχασιά λιμνιάζει στην ψυχή
της φεουδαριστοκρατικής νεολαίας μας — αν παραδεχτούμε
πέντε πως μπορούμε ν' έχουν και τα παραδοπαίδια της 'Α-
θίνας ψυχή.

Παιδάκι δεκαννιά χρονών ο γιος του Σκουζέ, κι όμως
μιλούσε στο συντάκτη της «Ακρόπολης» με άδικοτροπία
έξηγνάρη-παρλυμένου.

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΤΕΣ

Φίλε «Νουμάς»,

Οι έφημερίδες όλες πέρα πέρα κατηγορήσανε
τον κ. Ξενόπουλο πως στο καινούριο του το δραματικό
έργο, τη «Ραχήλ», ξεμεταλλεύτηκε όλα τα θεα-
τρινίστικα κόλπα κι όλες τις αντιτεχνικές μπακα-
λοσύνες για να κολακίσει τα λαϊκά γούστα και
νάν το στηρίξει στη σκηνή, να κερδίσει δηλ. μπό-
λικους παλάδες από τα ποσοστά. 'Η α'Ακρόπολη»
μάλιστα της Κυριακής έφτασε και παραπέρα, βρον-
τοφωνάζοντας πως ή «Ραχήλ» είναι έργο αξιο για το
θέατρο του Φρέα και για ήθοποιούς του Θεσείου.

Όλ' αυτά τα βρίσκω και δίκια κι άδικα. 'Α-
δικα, γιατί επιτέλους κι ο κ. Ξενόπουλος έχει δι-

κλώμα, σαν κάθε φτωχός ραμελίτης, να δουλίψει
για το ψωμί των παιδιών του και δικαίαι... — Με
στο δεύτερο αυτό θα μου δώσεις την άδεια να σου
μιλήσω καπως αναλυτικώτερα.

Όσοι δηλώνουν πως παίρνουν το θέατρο για
βιομηχανία, έχουν το λεύτερο να όργιάζουν και ν'
άσελγαίνουν πάνυ στα σκινidia του χωρις να δώ-
σουνε σε κανένα λόγο. Οι κ. κ. Τιμ. Μωραϊτίνης,
Νικολόπουλος, 'Ασπρέας, 'Αννινος, Γρανίτσας, Σπαν-
δωνης, Σπυριδωνίδης, Τσοκόπουλος, Περεσιόδης, Πολ.
Δημητρακόπουλος, Γιάνναρος, Πάπ κτλ. είναι τίμιοι
θεατρικοί βιομήχανοι και τους βγάζω με σεβασμό
το καπέλλο. 'Ασελγαίνουν και άποπατούν πάνυ στη
σκηνή, με όσο βρίσκεται κόσμος που πλερώνει για
να δει τα σκηνικά άφροδείματά τους, κορδώνονται
με όλο το δίκιο τους, τσεπώνουν τον παρὰ με κα-
θαρή τη συνείδησή τους, και δίνουν πέντε φάκελα
και σε Τέχνη και σε κοινό και σε θεατρώνας και σε
δλους μας.

Ο κ. Ξενόπουλος όμως δεν είναι μοναχά θεα-
τρικός συγγραφέας. Κορδώνεται και για κριτική θεα-
τρικός, και αίστηρός μάλιστα. Κι όταν ο κ. Ξενό-
πουλος σ'όνα χέρι κρατεί την κριτική πένα και
κόβεται για Τέχνη, και με τ' άλλο του χέρι χου-
φτώνει την πένα του κ. 'Ασπρέα και δουλεύει για
ποσοστά — τότε, με την αλήθεια, ο κ. Ξενόπουλος
παύει να είναι και καλοσυνείδητος φιλόλογος και
τίμιος βιομήχανος, αφού τα μπακαλεύεται και τα
δού.

Για ν' είναι τίμιος βιομήχανος ο κ. Ξενόπουλος,
πρέπει να πάψει πια δλότελα να γράφει κριτική, ή
(αν του κατάντησε αυτό αγιάτρευτη άρώστια) να
κρίνει δώ και μπρός τα θεατρικά έργα μοναχά από
τη βιομηχανική τους μεριά. 'Η βιομηχανία είναι ή
κυριώτερος πλουτοφόρος παράγοντας και ή τρυνώ-
τερη απόδειξη του πολιτισμού μιανής χώρας. Και
δεν ξέρω γιατί, αφού τη βιομηχανία τη δεχόμαστε
και την προσκυνούμε σε κάθε κλάδο της ζωής, να
ζητάμε να την άποκλείσουμε μοναχά από το θέατρο.

Ο φίλος σου
ΣΤΡΑΤΟΚΟΠΟΣ

Ο ΚΑΗΡΟΣ ΜΑΣ

Φίλε «Νουμάς»,

Ο κύριος Πάλλης είχε μεγάλο έδικο να κκτη-
γορήσει τον κληρο μας πως τάχα δέ θέλει το σύν-
ταγμα και προτιμά το Χκμίτη. Το σύνταγμα κάθε
Ρωμιός το θέλει, με το αληθινό' απ' αυτό το ψεύ-

Σηκώνει ή φουσκοθαλασσιά, πλάνο και βοή γεμάτο.

Και στο γιολό έπλαγιάσαμε, με τα πολλά γελάδια,
Στον 'Ηπειρώτικο γιολό, πώχει το φώκι, στρώμα.
Με άκοιλονθήσατε οι γλυκές δαπόβραδα γυναίκες.
'Η μιά μου άκλούθα τη ζωή, το θανάτό μου ή άλλη,
Κ' ή τρίτη μου έουντροφόνε το σιωπηλό τραγούδι.
Κ' είχε γολήνιος ο βαθός γιολός γραμμένο πώχει
Μέσα στον έάστερο βυθό το δίχτυ του κυμάτου.
Και τα γελάδια εφόνηκαν στον ήρμον άπλωμένα
Κι όλον έπιδναν τον πλατό γιολό και μόνον ένα
'Ανάμεσό τους σκώθηκε και κίτταξέ μας τ' άλλα,
'Αερολοξέφαν μοναχά τα μάτια τα μεγάλα.

Και στα γελάδια άπλώθηκα, και ο ήπνος που με πήρε,
Σαν ήπνος μεσημεριανός άργά το νού μου έπήρε,
Τι πως χυμίζεν οι εδωδίες στην καρωμένη ανάσα,
Πάλε ή μιλιά μου άλάφρωνε των γυναιών το νόυ μου
Και τότε ο λόγος βελίζοντας από ταύτιά μου έπέρανα,
Πότε έπνιγόταν, σαν ο άρξ της μέλισσας στον κάμπο.
Και έπαι: βυθίζεις σε πηγή, στενόλαιμο λογιή
Και ως το βυθίζεις, το νερό μιλεί γεμίζοντάς το
Κ' έπειτα ξάφνον, ή σιωπή, θαρρείς, που έγέμισέ το,

Σε ανάλαφρα μουρμουρητά και σε αναδέματα ήσκιων,
"Όμοια και μένανε ή σιγή του ήπνου έγέμισέ με.

Και θα μπορούσα να ξεσηκώσω πολλά ομμάτια
από το ποίημα "Ο γιολός με τα γελάδια για να
δείξω μαζί με το τεχνικό και το καλοδεμένο και
μελωδικό του στίχου και μια άλλη άκμα ποιη-
τική άρετή — το ζωηρό και ζωντανό και παραστα-
τικό και λεπτοαίσθητο συχνά της καθημιάς εικόνας,
που μās ξετυλίγει ο ποιητής, σαν κταφέρνει νάβρει
για μια στιγμή — όπως στο παραπάνω ποίημα και
σε λιγοστά μικρότερα, τρία ή τέσσερα πολύ, στην
άρχή του β' μέρους του «Αλαφροσκιώτου» — κα-
πια ψυχική γαλήνη και καθαρότητα στην έκφραση,
αν όχι και μια καθαρότητα ιδέας, όπου δηλ. ξε-
χνάει την υπεράνθρωπη ύπόκριση κι άφίνει, αν όχι
την ψυχή, τις αισθήσεις κάνε νάντιληφτούν ανθρω-
πινκ. 'Επειτα έχει αυτός ο ποιητής ένα αξιοσημια
της γλώσσας άρκετά γερό κ' έναν πλούτο λεχτικό
στη διάθεσή του, που όχι σπάνια τον μεταχειρίζε-
ται καλόστοχα και καταφέρνει να μās δείξει τι όρ-
γανο άρμονίας, τί μέσο έκφρατικό της όμορφιάς
μπορούσε να γίνει κι αυτός κοντά σ'άλλα προσόντα
για μια πιο ειλικρινή ποιητική προσπάθεια, για

τικο δὲν ξέρω ἂν ὄλοι μὲς οἱ Ρωμιοὶ δὲν προτι-
μοῦμε τὴν παλιά ἐποχή. Ἄδικα κατηγορεῖ τοὺς
παππάδες μὲς πῶς ἔχουνε ξεχωριστὲς ἰδέες ἀπὸ
μᾶς· μήπως ἀνήκουνε σὲ καμιά ξέχωρη ράτσᾳ ἢ ἡ
κατηγορία ποὺ τοὺς κάμνει πῶς ἔρχονται ἀπὸ πα-
ρακατιανὲς φασίλιες εἶναι τάχα ντροπή; Ποιανοῦ
μᾶς ὁ πατέρας ἢ τὸ πολὺ ὁ παππούς; δὲ βαστά
ἀπὸ παρακατιανὴ ράτσᾳ; Ἄν παρακατιανὸς λογί-
ζεται ὁ φτωχὸς ἢ ὁ χωριάτης.

Ἐγὼ σ' ὅλες τοὺς τίς κατηγορίες μὲς βρίσκω
ἀλήθεια πῶς κάποτε νικά τὸ παπαδίστικο πείσμα
καὶ τὸ συμφέρο, τὴν ἐθνικὴ ἀνάγκη· μὰ ἂν ὄλοι οἱ
παππάδες μὲς μπορούσανε νὰ νικήσουνε αὐτὸν τὴν
πειρασμὸ τότες θὰ εἴμασταν πρότυπο ἔθνους. Καί
μήπως ἐμεῖς οἱ λαῖκοὶ ποὺ ἔχουμε τόσες καὶ τέτοιες
ἀπαίτησες βάζουμε πάντα μπρὸς ἀπ' τὸ δικό μὲς
πείσμα καὶ συμφέρο, τὸ συμφέρο τοῦ ἔθνους; Ἄν
ναί, τότες ἔχουμε δικίον νὰ τοὺς βρίζουμε, εἰδεμὴ
μόνε αὐ ἀναμάρτητος τὴν λίθον βαλίτω.

Μ' ὅλα ὅμως τὰ λάθη ποὺ ἔκαμε ὁ κ. Πάλλης
στὴ διατριβή του, δὲν εἶχε δικίον ὁ τύπος νὰ τὸν πῇ
προδότη, γιατί ἀλήθεια δὲ γνωρίζει τί ἐστὶ Πάλ-
λης· ὁ Πάλλης μόνε δὲν ἐξέταζε καλὰ καὶ γελά
στηκε στὴν κρίση του, καθὼς γελάστηκε καὶ ὁ
«Νουμάς» νὰ τὴν υπερασπίσῃ.

Τώρα ἔα ἴσα ἔχουμε ἀνάγκη ἀπ' τὸν κλῆρο
μᾶς· εἶναι τὸ μόνο συνδετικὸ τῆς Ρωμιότητος στὴν
Τουρκίᾳ σ' Ἀνατολὴ καὶ Ρωμιότητα καὶ στὸ πῶς μὲ
κρὸ χωριὸ ἔχει τὰ πλοκάμια του, μέσον αὐτοῦ
ὄλοι μὲς συνεννοῦμαστε, καὶ ὅσο ἔχουμε τὸ σύνδε-
σμο ἀπὸ τὸ δὲ φοβούμεσθε οὔτε ἀπ' τὰ Τούρκικα
κοιμητάρια, οὔτε ἀπ' τὴς φοβέρες τοὺς πῶς θὰ μᾶς
ἐκτουρκίσουνε· ἀπὸ μᾶς φοβούνται καὶ γι' ἀπὸ
χτυποῦνε τὸ Πατριαρχεῖο καὶ τοὺς Μητροπολίτες,
ἐκεῖνο ποὺ φοβούμεσθε νὰ ποῦμε ἐμεῖς (γιατὶ ἀκόμα
φοβούμεσθε νὰ μιλήσουμε)· τὸ λένε οἱ παππάδες
μᾶς, καὶ μὲ περηφάνειαν λέγω πῶς ἔχουμε μερικὸς
ποὺ εἶναι μὰ τὴν ἀλήθειαν παλληκαράδες. Μὲ ποῖο
μέσο ἐμεῖς βγάλαμε τοὺς 23 βουλευτὲς; καὶ μὲ
ποῖο μέσο στὴν ἐρχόμενη περίοδον θὰ βγάλουμε πῶς
πολλοὺς; μὲ τὸν κλῆρο, ποὺ ἀλήθεια δὲ μᾶς διου-
κεῖ παρὰ ἀκολουθῆ τὴ θέλησή μᾶς, τὴ θέληση τοῦ
ἔθνους.

Πόλη, 4 τοῦ Ἀλωνόρη 1909.

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

ΧΡΟΝΙΚΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚ

(Ἀπὸ Πέμπτη σὲ Πέμπτη)

Ἡ Γεν. Διοίκησις τοῦ Στρατοῦ ἐπρότεινε νὰ κριθοῦν
ἀπὸ ἀνακριτικὸ συμβούλιο οἱ ἀξιωματικοὶ Ζυμβρακάκης,
Κρίστακ, Γαμπανόπουλος, Κατσημιχάλης καὶ μερικὸι ἄλλοι,
γιατὶ πρωτοστατήσανε στὸ κίνημα τῶν ἀξιωματικῶν. Μὲ
τὸ Ἰταλικὸ «Tebea» ἤρθαν τὴν περασμένη Πέμπτη 350 Γερ-
μανοὶ περιττήτες ἀπὸ διάφορους φιλελογικούς συλλόγους
τῆς Δειψίας γιὰ νὰ ἴδουν τὰρχαῖα μνημεῖα κλπ. τῆς πόλεως.

μὲς σμυνότερη ἀντίληψη τῆς τέχνης. Μὰ γιὰ τὸν
ποετᾶστρου τοῦ «Ἀλαφροσκιωτοῦ» σκοπὸς δὲν εἶναι
νὰ μᾶς συγκινήσει, πλάθοντας σὲ ὁμορφίᾳ τὰ ψυ-
χικὰ προσόντα του, ἀλλὰ μονάχα νὰ μᾶς ἀρεδιά-
σει, νὰ μᾶς ἐπιδείξει τέτια· ἡ ποιητικὴ του
πρόθεσις δὲν εἶναι νὰ μᾶς ἐκφράσει σὲ πλαστικὴ
καὶ ρυθμικὴ ἀρμονίᾳ ἐκεῖνο ποὺ συγκινεῖ τὸ νου καὶ
τὴν καρδίᾳ του, μὰ νὰ μᾶς τὰ κηρύξει τὰ τελευ-
ταῖα γιὰ τραγῶν. Θὰ μὲς χρειάζονταν νὰ ξεσηκώσω
τὰ τρία τέταρτα τὸ ἐλάχιστο ἀπὸ τὴν ὅλη φλυαρίᾳ
γιὰ νὰ δείξω ὅλο τὸ βάθος τῆς ὑπόκρισης, ὅλο τὸ
φάρδος τῆς χειρονομίας τοῦ ποετᾶστρου. Ὁ χώρος
μὲ ἀναγκάζει νὰ περιοριστῶ σ' ἓνα μονάχα δείγμα.
Τὸ κομμάτι ἔχει τὸν παρτίτιτλο: Οἱ Ὀσκούροι. Δέηση
στὴν ἀνοιξὴ καὶ στὸ λαό.

Ποίσιτε με, ποίσιτε με
Καὶ κέντρωσέ με ἐξὸν χωριάτη
Ποῦ ὥσὰ γυνίκα ἀνέβασες
Τὴν πλάση, σὸ ψηλὸ σου τὸ κρεβάτι,
Ποῦ τρεῖς φορὲς σοῦ ἀλλάξανε
Τὰ δόντια, γιὰ ν' ἀλλάξῃ μετ' τὴν τρίτη
Γενιά, τὸ κρεθαρόφωμο·
Στὸ βαρυθέμελό σου σπίντ

ΜΕ ΜΑΝ ΔΡΑΧΜΗΝ ΚΕΡΔΟΣ 100.000 ! ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκαστον γραμματίον ἰσχύον διὰ τὴν κλήρωσιν 23 Ὀκτωβρίου
1909 τιμᾶται ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς.

ΚΕΡΔΗ ΕΚΑΣΤΗΣ ΚΛΗΡΩΣΕΩΣ :

ΜΕΓΑ ΚΕΡΔΟΣ	ἐκ δραχ.	100,000
1 Κέρδος	» »	25,000
1 Κέρδος	» »	10,000
3 Κέρδη	» »	5,000
8 Κέρδη	» »	1,000
118 Κέρδη	» »	100
887 Κέρδη	» »	50

1000 ἐν ὅλῳ κέρδη ἀξίας δραχμῶν..... 225,000

Γραμματία πωλοῦνται. Εἰς τὰ δημόσια ταμεῖα καὶ λοιπὰς δημοσίας ἀρχάς, εἰς τὰς Τραπεζὰς, εἰς τοὺς σταθ-
μάρχας καὶ στασιάρχας τῶν σιδηροδρόμων, τοὺς διαχειριστὰς τῶν μονοπωλίων καὶ τὰ πρακτορεῖα τῶν ἐφημερίδων πρὸς
δραχ. μίαν ἑκαστον γραμματίον, ἰσχύον διὰ μίαν ἐκ τῶν τριῶν τελευταίων κληρώσεων.

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἢ ζήτησιν γραμματίων ἀπευθυντέον εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Ἐθνικοῦ Στὸλου καὶ τῶν
ἀρχαιοτήτων, ὑπουργεῖον οἰκονομικῶν εἰς Ἀθήνας.

Ὁ διευθύνων τμηματάρχης

Γ. ΚΟΦΙΝΑΣ

μας.—Οἱ σεισμοὶ στὴν Ἀμαλιάδα καὶ στὰ γύρω χωριὰ ἐκ-
κολοῦθουν.—Τὴν περασμένη Πέμπτη πέθανε ὁ καθηγητὴς
Κ. Κόντος.—Στὴς Πηγὲς τῆς Αἰδηψοῦ βρέθηκε ράδιο. Τὸ
ὑπουργεῖο διόρισε ἐπιτροπὴ ἀπὸ τοὺς καθ. γ. κ. κ. Δαμ-
βέργη, Αἰνινῆτη καὶ Κομνηνὸ νὰ ἐξετάσῃ καὶ τίς ἄλλες
πηγὲς τοῦ τόπου μας.

Ο.ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ὁ «Νουμάς» παύει ἀπὸ τοῦτο τὸ φύλλο,
ὅπως γίνεται κάθε καλοκαίρι, γιὰ ἓνα μῆνα καὶ
θὰ βγεῖ στὴς 30 τοῦ Τρυγητῆ.

—Ἀνάμεσα σ' ἄλλα ποὺ ἐτοιμάζει ὁ «Νουμάς» σὰ
θὰ ἐκνεύσει, εἶναι καὶ ἡ «Σαμαθιάκη» τοῦ Ἰδῆ—μὴ μὲ
ἄλλη πολιτικοκοινωνικὴ μελέτη ποὺ θὰ τυπωθεῖ πρῶτα σὲ
«Νουμάς» καὶ θὰ βγεῖ ὕστερα καὶ σὲ βιβλίον.

—Ὁ Πέτρος Βασιλικός, ἔξω ἀπὸ τὰλλα, μᾶς τάξει
πῶς θὰ μᾶς στείλῃ κομμάτι ἀπὸ τὴ μετάφραση τοῦ
«Φάουστ», καθὼς καὶ ἀλτάρη τὴν «Ἰριγένειαν» τοῦ Γκαίτε.

—Στὴν ἐπιφυλλίδα μᾶς, ὕστερ' ἀπὸ τὴ διακοπὴ, θὰ
δημοσιευθεῖ ρομάντζο τοῦ κ. Πέτρου Ψηλορείτη (καινούριον
ψευτόνομα τοῦ Κάρμα Νιρβαχί) «Σπασμένες ψυχές». Καὶ
ἡ κ. Πιτρούλα Ψηλορείτη (τὸ καινούριον ψευτόνομα τῆς δ.
Γαλάτεια «Ἀλεξίου») ἀρχίνας τὴν «Κόκκινη ζωὴ» ποὺ θὰ
δημοσιευθεῖ καὶ αὐτὴ σὲ «Νουμάς» ἀργότερα.

—Ὅσο δὲ θὰ βγαίνει ὁ «Νουμάς», τὸ γραφεῖο μᾶς
θὰ εἶναι ἀνοιχτὸ μονάχα τὸ πρῶτ' ἀπὸ τίς 9—11.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Κυρίαν Φ. Τζαλ. στὴν Πόλη, Λάβαμε τὴ συντροφὴ
κ' εὐχαριστοῦμε.—κ. Κ. Δ. Τόνα τὸ δημοσιεύουμε σή-
μερα· τῆλο ἀργότερα. Στείλε μᾶς καὶ ἄλλα.—κ. Θ. Κουγ.
στὴν Καβάρνα. Λάβαμε συντροφὴ κτλ. κ' εὐχαριστοῦμε.
Σοῦ στέλνουμε φύλλα, βιβλία καὶ γράμμα.

Κεντρώστε με μὲ τὸν δοκρὸ
Κάθε φιδιού, ποῦ ἀπὸ τὸ ντόμα βγαίνει,
Ἄπ' τὸν τρυφίτη, ἀπ' τὸν ἀστρίτη, ἀπ' τὴν ὀχιά
Κί' ἀπ' τὴ δευτερογενὴ τὴν ἀναμμένη,
Ποίσιτε με, ποίσιτε με,
Δὲν τρέμω ἐγὼ τὴ φαρμακεύτρα πλάση.
Ἄν δὲν εἶμαι ἄξιος γυνὸς τῆς, νά,
Ζητάω νὰ μὲ χαλῶσῃ.
Ἀκοῦστε, ἀκοῦστε με ἂν ἐτρέμανε
Στὴν κούνια, τὰ βυζασταροῦδια,
Ἐμένα μὲ νανοῦριαν
Τῶν ἀντρεωμένων τὰ τραγούδια.

Ἐμέ, λεχῶνα ἡ μάνα μου,
Στὴ μπόρα τὴ Μαγιάτικη
Ποῦχε τὰ οὐράνια ἀνοίξει
Ἐσηκώθη καὶ μὲ πήρε στὴν ἀγκάλῃ τῆς,
Τὸν πρῶτον κεραυνὸ γιὰ νὰ μοῦ δείξῃ!

Τὸ πρόσωπό μου ἐφύλαγε
Ἡ προσωπίδα ἡ διάφανη,
Ποῦ ἡ μάνα ἀπὸ τὴν ὄψη μου,
Ἀγάλῃ ἀγάλῃ βγάνοντας
Ἐξαμογέλια ἀχνή, νὰ μὲ γνωρίσῃ.
Δάκρυα τῆς ἀναλάμπαν στὰ ματόκλαδα.

Μάνα, ἱερώτερη ἀπ' τὴ φύση—
Καὶ κάπου ὥσὰ νὰ γινώρισε
Βαρὺ σημάδι ἀπάνω μου,
Τῆς χεῖρῆς βιθιά ἡ καρδιά
Καὶ σὲς γυνίκες ἔκραξε
Ποῦ μὲ εἶχαν πρωτοπιάσει
Στοὺς δρόμους ὅσων νὰ χυθοῦν,
Νὰ μὲ κηρύξουν σὰ βουνά
Καὶ σὲ μεγάλη πλάση!

Τὸ ἂν εἶναι ὁμορφιά, ποίηση, τέχνη παρόμοια
ἐξύλα κοίτσομαι, τοῦ μᾶς νὰ τὰμφιβάλλω μὲ ἔλον
τὴν κίνησιν νὰ σταλθῶ κ' ἐγὼ νὰ πάρω θέση γύρω
ἀστέριον τραπέζι τῶν ὀχτῶν τοῦ ποετᾶστρου.
Τὸ ἴδιο, ἂν εἶταν μία καὶ μοναχὴ ἡ περίστασις ποὺ
χάνονταν ἀγαθὰ παιητικὰ χηρίσματα κάτω ἀπ' τὴ
τάση τῆς ψευτοεπίδειξης, τῆς ἐπισκιάς καὶ τοῦ
μεγαλοτεντόματος, ἂν εἶταν μόνο καὶ μοναδικὸ τὸ
φαινόμενον τῆς ἑλλειψῆς συνείδησης καὶ τιμιότητος
τῆς τέχνης, ὅ βίβλια τὸ φαινόμενο δὲ θαζίζε τὸ
λόγο. Ὅμως δὲν τὸ πιστεύω νὰμ' ἐγὼ ὁ μοναχὸς
ποὺ βλέπει τὸ φαινόμενο σὰ γενικὸ χαρακτηριστικὸ
τῆς ἐποχῆς μᾶς καὶ ξεχωριστὰ σὲ νιότερη γενιά.
Μόνο στὴν ἐξήγησή του, θαρρῶ, μπορεῖ νὰ μὴ συμ-
φωνάει κανεὶς μαζί μου. Καμιά ἐρεξὴ δὲν ἔχω νὰ
γυρίσω ξανά στὰ ἴδια πράγματα τὴν ὥρ' αὐτῇ. Πε-
ριορίζομαι νὰ ρωτήσω πάλι τὸν ἐαυτό μου, σὰ στὴν
ἀρχή: Δὲν ἔχει ἄλλο ἰδανικὸ λοιπὸν ἡ νιότη αὐτοῦ
τοῦ ἀθλίου τόπου ὅσον ἀπὸ τὰ κοῦφια ἰδεάσματα,
ἀπὸ τὰ κυνηγήματα καὶ τὰραδιάσματα λόγων χον-
τῶν, ἀπὸ τὸ χρονοκόπημα σὲ ἀχρὺς ἀδειούς ἀπὸ
ψυχῇ, σὲ κρυφὲς ἀδειες ἀπὸ αἰσθημα, σὲ μεγαλο-
πιάσματα καὶ μεγαλοκορδομάτα, σ' ὑπερανθρώπινες
χειρονομίες καὶ σὲ μεγαλομανεῖς ἐπιδείξεις; Σβύ-
στηκε κάθε φλόγα ἀληθινὴ λοιπὸν ἀπὸ τὴ σχώρα
τῆς σκληριάς, κάθε ἀγάπη γνήσια, κάθε αἰσθημα
ἀνθρώπινο, κάθε συνείδηση, συναίσθησις κ' εὐλικρί-
νεια; Καὶ κατάντησε κ' ἡ ποίηση σ' αὐτὴν τὴν
ἐκλασμένη Πολιτείᾳ ἓνα βγαπόντεμα, ἓνα καυ-
γάδισμα καὶ φάγωμα μονάχα γιὰ τὸ εὐκόλο θυμιά-
τισμα, ἓνα φλιασίδωμα καὶ πόρνεμα γιὰ τὸ θόρυβο
τῆς ἡμέρας; Νὰ μιλήσω καθαρότερα δὲν εἶναι ἀ-
νάγκη. Ὅπου δὲν ἔχει μῆλα τοῦ τῆ φλόγα, τὴν
ἀγάπη καὶ τὴ γνησιότη, δὲν εἶναι καὶ χαμὸς πολὺς
ἂν δὲ μὲ καταλάθει. Ὅμως, δίχως νάναί κανένας
πατριώτης μὲ τὸ τρεχούμενον νόημα, δίχως νὰ μπο-
ρεῖ νὰ ὑμνολογᾷ ἢ νὰ κλαίει τίς παλιὲς δόξες τοῦ
τόπου αὐτοῦ καὶ νὰ νειρέβεται ἓνα ἀναστύλωμα τοῦ
περασμένου, μπορεῖ νὰ λαχταράει ἓνα ἀνθρωπισμὸ
καὶ μὴ ζωὴ μὲ πῶς δροσιὰ καὶ ἀλήθεια. Κ' ἐγὼ, τε-
λιόνοντας, δὲ μπορῶ παρὰ νὰ χαρίσω μὲ ὅλη τὴν
καρδίᾳ μου τίς ὑψηλὲς χαρὲς ἀπὸ τοὺς «Ἀλαφρο-
σκιωτοῦς» καὶ τὰ παρόμοια σ' ἐκείνους ποὺ τίς λα-
χταρᾶν καὶ νὰ γυρίσω μὲ παρηγορίαν στὴν τιμιότερη
προσπάθεια τοῦ κ. Ρήγα Γκόλη, μὲ ὅλες τίς ἀτέ-
λειες καὶ ἀδυναμίες τῆς μουσῆς του, ποὺ δὲ βρε-
θηκα νὰραδιάσωπαρᾶπάνω.

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ